

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

- Mose om HERRENS härlighet
- Paulus om människans brist på rättfärdighet
- Jesaja om HERRENS enastående frälsning
- Utblickar mm.

Nr 4 2013 Årg. 77

INNEHÅLL

Redaktionellt	149
Uppenbarelsen av HERRENS härlighet. Stefan Hedkvist	152
Romarbrevet 3:1-20 – del 4 i en artikelserie. Egil Edvardsen	167
Jesaja 42:1 - 43:23 – del 15 i en artikelserie. SE	175
<i>Frågor och svar</i>	183
<i>Utblick över samtiden</i>	185
<i>Litteratur</i>	192
<i>Revisionsberättelse</i>	196

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Alvar Svenson, Egil Edvardsen, Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa betalar 36 euro (stud. 25 EUR)

Våra portokostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren.priset) är f.n.:
prenumeranter inom Sverige 20 kronor, prenumeranter utanför Sverige 96 kronor.

Sverige: Bankgiro 251-4701

Norge: DnB NOR 7877.08.15400

Finland: SAMPO 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, S-722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring till expeditionen!

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/2013

Redaktionellt

Sverige har länge räknats som ett kristet land. Men så är det inte längre. Långt därifrån. Det är tragiskt hur fort biblisk kristendom trängts tillbaka och i stor utsträckning nu lyser med sin frånvaro. Det är inte så underligt när bibelkritik tillåtits dominera vid universitet och i skolor alltsedan slutet av 1800-talet. *Biblisk tro är en omöjlighet utan tilltro till Bibeln och ett vördnadsfullt studium av vad Gud lär oss i sitt ord.* I stället breder hednisk tro ut sig med dess människoförgudning och själviska värderingar om rätt och fel, om livet och döden, om förverkligandet av köttslig lust etc.

Något ansvar inför hela världens Skapare vill man inte veta av, inte heller någon räkningsdag. Skaparen och hans skapelseordning be-spottas. Att Gud har skapat människan ”till man och kvinna” (1 Mos. 1:27, ordagrant ”till manligt och kvinnligt kön”) förnekas. Likaså blygs t.o.m. kyrkoledare för Bibelns och kristendomens kärna och stjärna, den ende Frälsaren från synd och död. Man svävar på målet när det gäller vem Jesus är och ropar inte ut det underbara evangeliet om hans frälsningsgärning för oss ovärdiga.

Sverige är idag en av världens mest hedniska och sekulariserade nationer. Mot bakgrund av den bibelkritik som blev en följd av 1700-talets rationalism och 1800-talets evolutionistiska teorier är detta inte så konstigt. Bibelkritiken har tillåtits tränga in i och numera dominera många kyrkors präst- och pastorsutbildning.

Avfall från Gud och hans ord går fort. Det är likt en surdeg som snabbt syrar hela degen. Det framgår tydligt av Israels historia. Kort ef-

ter Herrens nådiga räddning av sitt förtryckta folk ut ur trädomslandet Egypten år 1446 f. Kr., då han tydligt visade att han är att lita på som en levande och mäktig Gud, överger man honom till förmån för vanmäktiga avgudar. Ofattbart, men ett vittnesbörd om syndens makt att bedra.

Samma sak händer sedan gång på gång under hela Israels historia. De avfaller från HERREN trots hans stora omsorg om dem och hans upprepade bevis på sanningen i sina förutsägelser och löftesord. När de långt senare flyr till Egypten efter domen över Juda och Jerusalem år 587 f. Kr., försöker Jeremia på Herrens vägnar väcka dem till besinning och få dem att inse vad som är orsaken till deras olycka:

Ni har sett all den olycka som jag har låtit komma över Jerusalem och över alla Juda städer. Se, de ligger nu öde och ingen bor i dem på grund av den ondska de bedrev. De väckte min vrede genom att gå bort för att tända rökelse och tjäna andra gudar som varken de eller ni själva eller era fäder har känt. Jag har sänt till er mina tjänare profeterna. Jag har sänt dem gång på gång och sagt: Gör inte dessa avskyvärda ting som jag hatar. Men de ville inte lyssna och inte vända örat till, så att de vände om från sin ondska och slutade att tända rökelse åt andra gudar (Jer. 44:2-5).

Fastän det är så uppenbart att avfallet från Herren är orsaken till deras olycka vill de inte sluta med sin avgudadyrkan och vända om i tillit till Herren och hans ord. De är så andligt blinda att de vänder på fakta: det är genom avgudadyrkan som det går oss väl medan tron på HERREN och hans ord leder till olycka:

Vi vill inte höra på dig när det gäller det som du har talat till oss i HERRENS namn, utan vi kommer att göra allt vad vår mun har lovat, att tända rökelse åt himlens drottning och utgjuta drickoffer åt henne, så som vi och våra fäder, våra kungar och furstar gjorde i Juda städer och på Jerusalems gator. Då hade vi tillräckligt med bröd och det gick bra för oss, och vi såg inte till någon olycka. Men sedan vi slutat att tända rökelse åt himlens drottning och utgjuta drickoffer åt henne, har vi lidit brist på allt och går under genom svärd och hunger (Jer. 44:16-18).

I vår tid vänder man också på fakta. Man anklagar den Gud vars existens man förnekar som orsaken till olycka och ofrihet och menar att en frigörelse från Bibeln, tio Guds bud och Jesus som syndares ende frälsare förslavar och hindrar människans utveckling. Man ser inte hur uppro-

riskheten mot Herrens ord och hans skapelseordning förstör, splittrar, skapar otillfredsställelse och en meningslös tillvaro. Framför allt har man inget hopp inför döden och mötet med den Gud som man förnekar.

Många i vårt land, både inom och utanför kyrkor och samfund, inser inte hur stor skada bibelkritiken ställer till med och hur viktigt det är att ta vara på *biblisk* undervisning. ”*Mina tankar är inte era tankar, och era vägar är inte mina vägar, säger HERREN. Nej, så mycket som himlen är högre än jorden, så mycket är mina vägar högre än era vägar och mina tankar högre än era tankar*” (Jes. 55:9). Mot bakgrund av bibelkritikens stora skadegörelse bildades Stiftelsen Biblicum för 45 år sedan. Dess uppgift att arbeta för biblisk tro och forskning är inte mindre angelägen idag. Låt oss tillsammans arbeta för att bibelstudiet får en renässans och låt oss börja med oss själva.

I detta nummer kommer särskilt tre personer till tals med ca 700 år mellan var och en av dem: Mose (1400-talet f. Kr.) undervisar om *HERRENS härlighet*, Jesaja (700-talet f. Kr.) om *HERRENS enastående frälsning* och Paulus (första århundradet efter Kristus) om *alla människors brist på egen rättfärdighet*. Fastän så många år skiljer dem åt förkunnar de samma bibliska budskap. Det vittnar om Bibelns enhetlighet som Guds ord och att de inte förmedlar människotankar utan Guds omistliga undervisning.

Kära läsare, sitt nu ner vid Moses, Jesajas och Paulus fötter inför den stundande Advents- och Julhögtiden och ta till dig deras klagörande och stärkande undervisning. *Tack för det stöd vi har fått under det gångna året och glöm inte att förnya er prenumeration för 2014!*

Red.

Uppenbarelsen av HERRENS härlighet¹

av Stefan Hedkvist

Vi kan bara förstå HERREN, se honom och tro på honom så som han uppenbarat sig. HERRENS härlighet kan ingen se, dvs. ingen kan omfatta honom i hans nakna majestät och fullkomliga härlighet. Ingen kan se hans ansikte och leva, ingen kan utforska hans innersta väsen, ingen kan förstå och förklara hans tankar och frälsningsplan, för han är upphöjd över alla skapade varelser och allt skapat. Inte ens änglarna kan blicka in i Guds frälsningsplan och utforska den. Petrus skriver:

Det var denna frälsning som profeterna sökte och forskade efter, de som profeterade om den nåd som ni skulle få. De undersökte vem eller vilken tid Kristi Ande i dem visade på, när han förutsade Kristi lidanden och den härlighet som skulle följa. Och det blev uppenbarat för dem att det inte var sig själva utan er de tjänade med sitt budskap. Detta har nu förkunnats för er genom dem som i den helige Ande, sänd från himlen, predikade evangeliet för er. Och detta önskar änglarna att få blicka in i (1 Petr. 1:10-12).

Inte ens änglarna kan blicka in i Guds frälsningsplan och uttrannsaka den. Ändå är de mäktiga och visa änglar som alltid ser Faderns ansikte. Paulus utbrister:

O vilket djup av rikedom och vishet och kunskap hos Gud! Hur outgrundliga är inte hans domar och hur outrannsackliga hans vägar. Vem har lärt känna Herrens sinne eller vem har varit hans rådgivare? Eller

1 Föredrag hållet vid Biblicumdagar i Norrköping den 12-14 april 2013, här i något förkortad form. Föredraget bygger på en artikel av August Pieper som i engelsk översättning heter "The Glory of the Lord". Den som vill läsa Piepers föredrag i sin helhet hänvisas till www.wisesays.net/files/PieperGlory.pdf.

vem har först gett honom något som han måste betala igen? Av honom, genom honom och till honom är allting. Honom tillhör äran i evigheter. Amen (Rom. 11:33-36).

Skulle någon omfatta Gud i hans majestät och härlighet, skulle det vara detsamma som att förhäva sig över Gud. Den som gör det dör. Ingen skapad varelse kan se Gud och leva, alltså omfatta honom i hans majestät och härlighet. Den Guds härlighet som vi kan se och ändå leva är den härlighet som Gud uppenbarar för oss, kallar oss att se och bevarar oss vid liv när vi ser. Tänk på Mose som begärde att få se Guds härlighet:

”Låt mig få se din härlighet.” Gud svarade: ”Jag skall låta all min godhet gå förbi framför dig och jag skall ropa ut namnet HERREN inför dig. Jag skall vara nådig mot den jag vill vara nådig emot, och jag skall förbarma mig över den jag vill förbarma mig över. Men mitt ansikte kan du inte få se, ty ingen människa kan se mig och leva.” Därefter sade HERREN: ”Se, här är en plats nära intill mig. Ställ dig där på klippan. När min härlighet går förbi skall jag ställa dig i en klyfta i klippan och jag skall låta min hand vara över dig till dess jag har gått förbi. Sedan skall jag ta bort min hand, och då skall du få se mig på ryggen. Men mitt ansikte kan ingen se” (2 Mos. 33:18-23).

Vi ska komma ihåg att Mose vid flera tillfällen sett HERRENS härlighet så som Gud uppenbarat den för honom. Ja, han hade vid ett tillfälle tillsammans med Aron, Nadab och Abihu och 70 av de äldste i Israel skådat Gud. Men tydligen ville Mose något mer med sin begäran. Han ville se Guds nakna majestät och härlighet, omfatta honom, utgrunda hans domar och rannsaka hans vägar. Men det kan ingen människa göra och leva. Den som inte vill hålla sig till Guds uppenbarade härlighet måste dö. HERREN höll sin hand över Mose och bevarade honom vid liv när han gick förbi och Mose fick tillåtelse att se HERREN på ryggen.

Vi kan inte veta något om Gud annat än det som han uppenbarat för oss. Allt människor menar sig veta om Gud vid sidan om hans egen uppenbarelse av sig själv är lögn och bedrägeri. Även om Guds egen uppenbarelse ger oss en rätt kunskap om Gud som är tillräcklig för vår frälsning, så ger den oss inte kunskap att utgrunda hans domar eller utrannsaka hans vägar. Profeter och apostlar kunde inte nog berömma Guds ord. De kallade Guds ord ett ljus, Guds vishet och kraft. Men samtidigt säger Paulus om den kunskap som Guds ord ger: *”Nu förstår jag endast till en del.”* Vi kan inte omfatta Guds väsen utan uppfattar en

bild av honom som i en spegel. Han är så att säga dold bakom orden som han gett profeter och apostlar att förkunna. Paulus skriver:

Nu ser vi en gåtfull spegelbild, men då skall vi se ansikte mot ansikte. Nu förstår jag endast till en del, men då skall jag känna fullkomligt, liksom jag själv har blivit fullkomligt känd (1 Kor. 13:12).

Även i himlen där vi ska se honom sådan han är så är det en uppenbarelse avpassad till våra förklarade ögon som ger oss all den lycka och salighet som Gud har lovat. Då ska vi känna fullkomligt liksom vi själva har blivit fullkomligt kända. Men det är fortfarande sant att Gud bor i ett ljus dit ingen kan komma, inte ens änglarna. Paulus skriver:

Han, den salige, ende Härskaren, konungarnas Konung och herrarnas Herre, som ensam är odödlig och bor i ett ljus dit ingen kan komma, och som ingen människa har sett eller kan se. Honom tillhör ära och evig makt! Amen (1 Tim. 6:15-16).

Även i himlen kommer vi att känna Gud bara så som han uppenbarar sig för oss. Ingen kommer i evighet att bli större än Gud och kunna omfatta, utgrunda och utrannsaka honom som uppfyller allt i alla.

Ett av de sätt som Gud uppenbarat sig på kallas ”HERRENS härlighet”. Första gången det uttryckligen sägs att det är fråga om en uppenbarelse av ”HERRENS härlighet” är i 2 Mos. 16, där det berättas om hur folket knotade mot Herren:

Hela Israels menighet bröt sedan upp från Elim och kom på femtonde dagen i andra månaden efter sitt uttåg ur Egypten fram till öknen Sin, mellan Elim och Sinai. Och hela Israels menighet knotade mot Mose och Aron i öknen och sade till dem: ”Om vi ändå hade fått dö för HERRENS hand i Egypten, där vi satt vid köttgrytorna och hade tillräckligt med mat att äta! Men ni har fört oss hit ut i öknen för att låta hela denna skara dö av hunger.”

Då sade HERREN till Mose: ”Se, jag skall låta det regna bröd från himlen åt er. Folket skall gå ut och samla så mycket de behöver för varje dag. Så skall jag pröva dem, om de vill vandra efter min lag eller inte. När de på sjätte dagen lagar till vad de har fört hem, skall det vara dubbelt så mycket som de annars samlar varje dag.”

Och Mose och Aron sade till alla Israels barn: ”I kväll kommer ni att förstå att det är HERREN som har fört er ut ur Egyptens land, och

i morgon skall ni se HERRENS härlighet. HERREN har hört hur ni knotar mot honom. Vilka är vi, att ni skulle knota mot oss?" Och Mose fortsatte: "HERREN ger er i kväll kött att äta och i morgon bröd att mätta er med, för HERREN har hört hur ni knotar mot honom. Men vilka är vi? Ni knotar inte mot oss utan mot HERREN." Därefter sade Mose till Aron: "Säg till hela Israels menighet: Träd fram inför HERREN, för han har hört hur ni knotar." När sedan Aron hade talat till hela Israels menighet, vände de sig mot öknen, och se, då visade sig HERRENS härlighet i molnsdyn (vers 1-10).

Uppenbarelsen av HERRENS härlighet kunde anta olika former, men i sin enklaste form var det en eld omgiven av rök, eller ett starkt ljus omgivet av moln, ett lysande moln eller bara en eld.

Förbundet med Abraham

Första gången HERRENS härlighet uppenbarades var när förbundet med Abraham blev bekräftat. HERRENS härlighet hade tidigare inte visat sig, varken när det första löftet gavs till Adam och Eva eller när förbundet med Noa bekräftades. Men när förbundet med Abram bekräftades uppenbarade sig HERRENS härlighet. Gud anpassade uppenbarelsen till den tradition Abraham levde i och bekräftade förbundet på kaldeiskt sätt. Först kom HERRENS ord till Abram med löfte om en arvinge, att han ska bli ett stort folk och att Abram ska få landet till arvedel. Och Abram trodde Gud och det räknades honom till rättfärdighet. Ordet som kom till Abram förklarade uppenbarelsen av HERRENS härlighet som sedan följde. Gud bekräftade löfterna på detta sätt:

Då sade han till honom: "Hämta åt mig en treårig kviga, en treårig get, en treårig bagge, en turturduva och en ung duva." Han hämtade alla dessa åt honom och styckade dem mitt itu och lade styckena mot varandra. Men fåglarna styckade han inte. Och rovfåglar slog sig ner på de döda kropparna, men Abram drev bort dem. När solen höll på att gå ner föll en tung sömn över Abram, och se, då kom skräck och ett stort mörker över honom... När solen hade gått ner och det blivit alldeles mörkt, syntes en rykande ugn med en brinnande fackla, som for fram mellan köttstyckena. På den dagen slöt HERREN ett förbund med Abram och sade: "Åt dina efterkommande skall jag ge detta land, från Egyptens flod ända till den stora floden, floden Eufrat: keniternas, kenisiternas,

kadmoneernas, hetiternas, perisseernas, rafaernas, amoreernas, kana-neernas, girkaseernas och jebusiternas land” (1 Mos. 15:9-12, 17-21).

Enligt kaldeisk sed skulle båda parter gå mellan köttstyckena för att var och en som ingick förbund skulle bekräfta sin skyldighet att uppfylla förbundsvillkoren, eller så att säga bekräfta sin egen död om de bröt förbundsvillkoren. Men vi hör att endast Gud, med uppenbarelsen av HERRENS härlighet, bekräftade förbundet. HERRENS härlighet visade sig som en rykande ugn med en brinnande fackla. Förbundet med Abraham var ett ensidigt förbund som bara bestod av löften till honom utan några som helst villkor på honom. Det var evangeliets förbund. Det enda i hela förbundet med Abraham som kan låta som ett villkor är vad Gud säger om omskärelsen. Det heter:

När Abram var nittionio år uppenbarade sig HERREN för honom och sade: ”Jag är Gud den Allsmåttige. Vandra inför mig och var fullkomlig. Jag skall sluta förbund mellan mig och dig, och jag skall föröka dig mycket.” Då föll Abram ner på sitt ansikte, och Gud sade till honom: ”Se, detta är mitt förbund med dig: Du skall bli fader till många folk. Därför skall du inte mer heta Abram, utan ditt namn skall vara Abraham, ty jag har gjort dig till fader för många folk. Jag skall göra dig mycket fruktsam och låta folkslag komma från dig, och kungar skall utgå från dig. Och jag skall upprätta mitt förbund mellan mig och dig och dina efterkommande från släkte till släkte, ett evigt förbund. Jag skall vara din Gud och dina efterkommandes Gud. Det land där du bor som främling, hela Kanaans land, skall jag ge dig och dina efterkommande till egendom för evigt. Och jag skall vara deras Gud.” Gud sade ytterligare till Abraham: ”Du skall hålla mitt förbund, du och dina efterkommande från släkte till släkte. Och detta är det förbund mellan mig och dig och dina efterkommande som ni skall hålla: Alla av manligt kön hos er skall omskäras... Men en oomskuren av manligt kön, en som inte fått förhuden bortskuren, han skall utrotas från sitt folk. Han har brutit mitt förbund” (1 Mos. 17:1-10, 14).

Att den oomskurne skulle utrotas betyder inte att det var på grund av omskärelsen som folket skulle förtjäna förbundets välsignelser. Nej, Gud uppenbarar sig överallt på samma sätt. Det finns bara en Gud, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud. Han är nådens Gud. Han är den han är, från evighet till evighet. Han nalkas varje människa med nåd och välsignelse för Kristi skull. Han uppenbarar sig överallt och på varje ställe

som nådens Gud. De ord som åtföljer uppenbarelsen av HERRENS härlighet gör det klart för oss. Hans nåd producerar helgelse och lydnad hos alla som tror på honom precis som vi ser hos Abraham. Abraham var beredd att lyda Gud även i den svåraste prövning, när han blev befalld att offra sin egen son.

Men de som förkastar Guds nåd och förkastar nådens förbund, bekräftar sin otro med sin olydnad. De som förkastar Nådens Gud drar fördärvet över sig. Att Gud först nalkas alla med nåd och att de som förkastar nåden drar straffet över sig, det förkunnas på samma sätt genom hela Bibeln:

Den som tror och blir döpt ska bli frälst, men den som inte tror ska bli fördömd (Mark. 16:16). Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom. Den som tror på honom blir inte dömd, men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn (Joh. 3:17-18).

Gud nalkas varje syndare med nåd, men där nåden förkastas låter han inte gäcka sig. Så har Gud alltid gjort genom hela historien. Han har uppenbarat sig som nådens Gud. Han nalkas varje syndare med nåd. Så gjorde han med våra första föräldrar. Han kom inte med straff utan gav dem löftet om Frälsaren. Men när människor förkastade Guds nåd drog de domen över sig. Kain gick bort från Herrens ansikte. Gud varnade människorna i den dåtida världen genom Adam, Seth, Hanok och Noa, men till slut drog de ändå straffet över sig och floden kom. Detsamma gäller om förbundet med Abraham: Den som förkastade nådens förbund med sin otro och olydnad drog straffet över sig. Han skulle utrotas från sitt folk.

Betydelsen av Guds namn

HERRENS egen predikan över sitt namn understryker detta, och han är densamma från evighet till evighet. Mose hade ju begärt att få se HERRENS härlighet, alltså inte den manifestation av HERRENS härlighet som han redan sett, utan han ville se HERREN i sin fullkomliga ära och godhet. Men ingen kan se HERRENS ansikte. Gud gjorde Mose till viljes på så sätt att han steg ner i molnskyn och ställde sig nära honom och höll sin hand över honom medan han gick förbi och ropade ut sitt namn:

HERREN! HERREN! - en Gud, barmhärtig och nådig, sen till vrede och stor i nåd och sanning, som bevarar nåd mot tusenden och förlåter överträdelse, synd och skuld, men som inte låter någon bli ostraffad utan låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen och barnbarnen, ja, tredje och fjärde släktledet (2 Mos. 34:5-7).

Dessa ord är speciella eftersom de är Guds egen predikan och utläggning av sitt eget namn. Det är så här Gud vill att vi ska lära känna honom, och inte gå utöver det. Gud är densamme från evighet till evighet. Han är nådens Gud som nalkas varje syndare med nåd och förlåter vad synden än heter, oavsett om det är överträdelse, synd eller skuld. Men om någon förkastar nåden så ska han veta att Gud inte låter någon bli ostraffad. Den som trampar på Guds nåd och vänder den ryggen ska inte lura sig själv, för Gud lurar man inte.

Ingen manifestation av Gud blir begriplig för oss utan ordet som åtföljer och förklarar den. Vi hörde ju att HERRENS ord först kom till Abram och att han trodde Gud. Det är enbart HERRENS ord som gör uppenbarelsen av HERRENS härlighet begriplig och mottaglig för tron. Det är en grundregel att tron kommer av predikan. Evangelium är en Guds kraft till frälsning. Gud har uppenbarat sig som nådens Gud. Det är genom tron på honom som vi blir frälsta precis som Abraham: *Han trodde Gud och det räknades honom till rättfärdighet.* För att vi ska få denna tro har Gud inrättat predikoämbetet, eller evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens ämbete, eller evangeliet i ord och sakrament, vilket vi nu vill kalla det, för att genom evangelium uppväcka tron var och när det behagar honom. Men han gör det inte på något annat sätt, inte ens med uppenbarelsen av sin härlighet. Hur skulle Abraham ha förstått synen av en rykande ugn med en brinnande fackla, om inte Gud hade förklarat förbundets innehåll med ord på ett språk som Abraham förstod. Hur skulle Mose kunna tolka synen av att HERREN steg ner i molnskyn och ställde sig nära honom utom genom ordet som HERREN ropade ut?

Gud uppfyllde sitt löfte till Abraham och gjorde honom till ett stort folk i Egypten. Han förde Jakob med familj dit för att bevara dem när Jakobs söner började dra fördärvet över sig genom att anta de värderingar som hörde till kananeisk avgudadyrkan. Gud bevarade dem åtskilda från egyptierna i en särskild del av landet och gjorde dem till ett stort folk. Detta folk kallas Jakobs hus. När tiden var inne att Gud skulle uppfylla löftet till Abraham, uppenbarade sig HERRENS härlighet för

Mose i den brinnande busken. Men han kunde inte tolka elden utan den predikan som åtföljde uppenbarelsen. Mose blev kallad av *Abrams, Isaks och Jakobs Gud*. Han blev kallad av Nådens Gud som råder över allting för att hans löften skulle gå i uppfyllelse. Mose kände det övermäktigt och tyckte att Gud kunde sända vem han ville, bara inte honom. Då upptändes Guds vrede, men i sin nåd gav han honom Aron som språkrör och staven att göra tecken med.

Frälsningen från träldomshuset

Nästa uppenbarelse av Herrens härlighet sker när Gud förde sitt folk ut ur Egypten. HERRENS härlighet uppenbarade sig i en pelare av eld och moln. Han gick före dem i en pelare av eld om natten och i en pelare av moln om dagen för att folket skulle kunna tåga dag och natt. Och när egyptiernas här närmade sig ställde sig pelaren av moln och eld mellan de båda härarna så att de inte kunde komma nära varandra.

Förklaringen till uppenbarelsen av HERRENS härlighet som sedan kommer i Andra Moseboks 19:e kapitel är liksom att se HERREN på ryggen. Då hade uppenbarelsen av HERRENS härlighet redan lämnat tydliga spår i historien och de kunde så att säga ”se honom på ryggen”. Den nådige Guden hade gått före och nu såg folket efter honom vad resultatet hade blivit, nämligen frälsning från träldomshuset och en upphöjelse som fick Josefs upphöjelse i Egypten att blekna. HERREN säger till dem:

Ni har själva sett vad jag har gjort med egyptierna och hur jag har burit er på örningar och fört er till mig. Om ni nu hör min röst och håller mitt förbund, skall ni vara min dyrbara egendom framför alla andra folk, ty hela jorden är min. Ni skall för mig vara ett rike av präster och ett heligt folk (2 Mos. 19:4-6).

Gud hade handlat med dem i nåd och gjort dem till kungar och präster och ett heligt folk. Därefter kom ytterligare en manifestation av HERRENS härlighet med en förklaring som är det renaste evangelium: *Jag är HERREN, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset (2 Mos. 20:2).*

HERRENS härlighet enligt 2 Mos. 19-32

Vi ska stanna inför uppenbarelsen av HERRENS härlighet som återges i 2 Mosebok 19-32, eftersom det händer så mycket under denna uppen-

barelse som är av största vikt. Att Gud ger de tio buden och stadgarna som skulle vara nationens konstitution utelämnar jag, eftersom det redan är så välbekant för er. När folket brutit upp från Refdim och kom till Sinai öken, slog de läger mitt emot berget. Mose fick befallning att förbereda folket för uppenbarelsen av Herrens härlighet:

Gå till folket och helga dem i dag och i morgon och låt dem tvätta sina kläder. De skall hålla sig beredda till i övermorgon, ty då skall HERREN stiga ner på Sinai berg inför allt folkets ögon. Du skall märka ut en gräns för folket runt omkring berget och säga: Tag er i akt för att stiga upp på berget eller komma nära dess fot. Var och en som kommer nära berget skall straffas med döden, men ingen hand får röra vid honom, utan han skall stenas eller skjutas. Vare sig det är ett djur eller en människa, skall den det gäller inte få leva (2 Mos. 19:10-13).

Man kan undra: varför denna stränghet när Gud just sagt att han gjort dem till ett folk av kungar och präster, ett heligt folk? Ännu mer undrande blir man när HERRENS härlighet väl uppenbaras. Varför skrämde nådens Gud sitt frälsta folk så att de bävade? Varför förkunnade han först det allra renaste, klaraste evangelium för att sedan med dundret och eldslågorna, basunljudet och röken få folket att bäva? Så här skriver Mose:

På tredje dagen, när det hade blivit morgon, började det dundra och blixtra. Ett tjockt moln lade sig över berget och ett mycket starkt basunljud hördes. Allt folket i lägret bävade. Men Mose förde folket ut ur lägret för att möta Gud och de ställde sig nedanför berget. Hela Sinai berg höljdes i rök därför att HERREN hade stigit ner på berget i eld. Rök steg upp därifrån som röken från en smältugn och hela berget skakade våldsamt. Basunljudet blev starkare och starkare. Mose talade och Gud svarade honom med hög röst (2 Mos. 19:16-19).

Inte nog med detta, Gud varnade dem än en gång för att komma nära. Han sa till Mose: ”Gå ner och varna folket, så att de inte tränger sig fram till HERREN för att se, ty då kommer många av dem att falla ner och dö” (2 Mos. 19:21). Därefter förkunnade Gud de tio buden. Sedan heter det:

Allt folket var vittne till dundret och eldslågorna, basunljudet och röken från berget. Och när de såg detta bävade de och höll sig på avstånd. De sade till Mose: ”Tala du till oss så skall vi höra, men låt inte Gud tala

till oss, för då kommer vi att dö.” Men Mose sade till folket: ”Var inte rädda, ty Gud har kommit för att sätta er på prov och för att ni skall frukta honom, så att ni inte syndar” (2 Mos. 20:18-20).

Varför denna skrämmande uppenbarelse för ett folk som Gud bevarade som sin ögonsten, som han burit på örningar till sig själv, som han gjort till kungar och präster och ett heligt folk? De hörde Gud tala ur eldslågorna och röken det renaste och klaraste evangelium: *Jag är HERREN, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset.* Så varför denna uppenbarelse av HERRENS härlighet som fick folket att bäva. Ja, Mose ger oss svaret på frågorna med dessa ord: ”för att ni ska frukta honom, så att ni inte syndar”.

Återigen framställs samma sak som i övrigt i Bibeln. Gud närmar sig varje människa med nåd. Han är nådig och barmhärtig och förlåter alla slags synder, vad de än heter. Han har upphöjt oss till en ställning som får Josefs upphöjelse i Egypten att blekna: han har gjort oss till ett konungsligt prästerskap – av nåd. Han bär oss på örningar till sig – av nåd. Men där människor föraktar nåden, avvisar den, trampar på nåden genom att återvända till sina synder och leva i dem, så ska de inte bedra sig själva. Gud lurar man inte. Till slut ska de som föraktar Guds nåd och avvisar hans frälsning få höra orden: *Gå bort ifrån mig ni förbannade till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar* (Matt. 25:41).

Fast folket fick se denna skrämmande uppenbarelse av HERRENS härlighet och fick hjälp att tolka det de såg, hörde och kände, ty hela berget skakade, så lärde de sig inte. Mose förklarade den ljudliga synen med orden: *för att ni ska frukta honom så att ni inte syndar.* Ändå var det det första de gjorde och det är helt obegripligt. Men det är egentligen obegripligt att någon frälst människa som blivit upplyst av världens ljus vänder tillbaka till syndens mörker. Folket kunde ju vara helt trygga. Gud hade med mäktiga tecken fört dem ut ur trälldomshuset. Han hade gett dem bröd från himlen och vatten ur klippan. På vägen till Sinai öken hade han gett dem seger över Amalek. Gud hade gjort det helt tydligt att det var han som gav dem seger, inte deras egen stridskraft. Sedan de brutit upp från berget fick de under fyrtio år många bevis på att Gud bevarade dem som sin ögonsten och bar dem på örningar. Gud gav dem seger över sina fiender och de kunde vara helt trygga hos honom.

När folket närmade sig gränsen till det land Gud lovat Abraham, sände kungen i Moab bud till spåmannen Bileam att förbanna Israel.

Men han kunde inte förbanna den som HERREN välsignade. HERREN förvandlade hans förbannelser till välsignelser, därför att han älskade sitt folk. Ingen kunde besegra eller förbanna folket som Gud älskade och bar på örning. Enda sättet att besegra dem var att få dem att dra förbannelsen över sig själva. Det var Bileams list. Han hade förstått budskapet som Mose gett folket: *för att ni ska frukta honom så att ni inte syndar*. Han lurade folket till det enda som kunde förgöra dem, nämligen att de själva vände Gud ryggen, trampade på Guds nåd med sina synder och drog straffet över sig. På samma sätt är det idag. Bileams list är fortfarande den största och egentligen enda faran. Gud nalkas oss som den nådige och barmhärtige som förlåter missgärningar, synd och skuld. Men trampar vi på nåden genom att vända tillbaka till våra synder och leva i dem, så ska ingen bedra sig själv. Gud lurar man inte. Han låter inte någon bli ostraffad. Det ofattbara är att ett folk som är Guds dyrbara egendom, som blivit gjorda till kungar och präster, ett heligt folk, kan överge sin Frälsare, och det fastän varningen var så övertydlig.

Sedan Gud gett folket de tio buden gav han Mose befallning att bygga ett altare och gav honom stadgarna som blev Israels konstitution. Mose byggde altaret och förbundet bekräftades med folket. Därefter kommer en mycket intressant del av uppenbarelsen av HERRENS härlighet. Mose och Aron, Nadab och Abihu samt 70 äldste i Israel skulle få stiga halvvägs upp på berget, men stanna och tillbe på avstånd. Mose skriver:

Mose och Aron, Nadab och Abihu och sjuttio av de äldste i Israel gick dit upp. De fick se Israels Gud, och under hans fötter var som ett golv av safirer, likt själva himlen i klarhet. Men han lät inte sin hand drabba de främsta av Israels barn. De skådade Gud, och sedan åt de och drack (2 Mos. 24:9-11).

Här sägs det inte som väntat att de fick se HERRENS härlighet utan det heter: ”De fick se Israels Gud.” Och för första gången beskrivs han som en människa med fötter. Varför står det att de såg fötterna och det som var under fötterna? Golvet var av safirer likt själva himlen i klarhet. Safirer är ädelstenar med den djupt blå himmelsfärgen, den färg som symboliserar Guds majestät. Detta är den första uppenbarelsen av HERRENS härlighet där HERREN beskrivs som en människa i stort majestät. Denna uppenbarelse av HERRENS härlighet blir genom historien klarare och tydligare ända fram till slutet av Uppenbarelseboken

där det sägs att den himmelska staden inte behöver ljus från sol eller måne, ty Guds härlighet lyser upp den, och dess ljus är Lammet.

I historien om uppenbarelsen av HERRENS härlighet blir det så småningom klart vem som utstrålar ljuset. När Sonen blev människa lyste HERRENS härlighets upp marken runt herdarna. Jesus visade sin härlighet på förklaringsberget så att lärjungarna sedan kunde säga: *Vi var ögonvittnen till Jesu majestät* (2 Petr. 1:16). Stefanus fick strax innan han stenades *se Guds härlighet och Jesus som stod på Guds högra sida* (Apg. 7:55). Och när Paulus blev kallad av Jesus strålade plötsligt ett ljussken från himlen omkring honom. Och Johannes fick i en syn *se en som liknade Människosonen, klädd i en fotsid klädnad och omgjordad med ett bälte av guld om bröstet. Hans huvud och hår var vitt som vit ull, som snö, och hans ögon var som eldslågor. Hans fötter liknade skinande malm som glöder i smältugnen, och hans röst lät som dånet av väldiga vatten. I sin högra hand höll han sju stjärnor, och ur hans mun gick ett tveeggat, skarpt svärd, och hans ansikte lyste som solen, när den skiner i all sin kraft* (Upp. 1:13-16). Johannes skriver inte namnet på den han beskriver, men vi förstår alla att det är Jesus. Uppenbarelsen av Herrens härlighet blev tydligare och tydligare genom historien och vi förstår så småningom att det är Kristus som utstrålar Guds härlighet. Hebreerbrevets författare skriver: *Sonen utstrålar Guds härlighet och uppenbarar hans väsen och uppehåller allt genom sitt mäktiga ord* (Hebr. 1:3).

Israels äldste skådade Gud och Gud lät inte sin hand drabba dem. De inte bara blev vid liv utan var saliga i gemenskapen med Gud och varandra. Det heter kort: *De skådade Gud, och sedan åt de och drack* (2 Mos. 24:11). De hade just offrat gemenskapoffer åt HERREN när förbundet bekräftades. En del av gemenskapoffret skulle de som offrade äta tillsammans och även dela med prästen. Det symboliserade att offret gav dem del i himmelska välsignelser. Jesus, det fullkomliga offret, ger oss del i alla himmelska välsignelser. Att de äldste i Israel skådade Gud och hans majestät och sedan åt och drack föregriper den dag då alla troende ska få se Jesus sådan han är och tillsammans få äta av livets träd som står i Guds paradis.

Men att de skådade Gud och sedan åt och drack är också ett uttryck för Guds och människans egenskaper. Gud är treenig och det råder en fullkomlig gemenskap mellan personerna i gudomen. Gud har skapat människan till sin likhet. Han har skapat oss till gemenskap med sig och med varandra. Han skapade människan till man och kvinna och

förenade dem i den innerligaste förening i äktenskapet. I Efesierbrevet jämförs det innerliga förhållandet mellan Kristus och församlingen vid detta. I sin översteprästerliga förbön ber Jesus för den innerliga gemenskapen mellan Gud och församlingen, och församlingens medlemmar sinsemellan:

*Jag ber att de alla skall vara ett, och att såsom du, Fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss, för att världen skall tro att du har sänt mig. Och den **härlighet** som du har gett mig har jag gett dem, för att de skall vara ett, liksom vi är ett: jag i dem och du i mig, för att de skall vara fullkomligt förenade till ett. Då skall världen förstå att du har sänt mig och har älskat dem så som du har älskat mig (Joh. 17:21-23).*

Sammanfattningen av lagen uttrycker Guds eviga och oföränderliga vilja till denna fullkomliga gemenskap: *Vi ska älska Gud över allting och vår nästa som oss själva.* Och denna kärlek ska först och främst finnas i församlingen som delar gemenskapen med Frälsaren. Gemenskapsmåltiden gav uttryck för allt detta, liksom nattvarden som är en delaktighet i Kristi kropp av människor som försonade med varandra utgör en kropp. Bibeln ger egentligen inte utrymme för några enspännare som kör sitt eget race, förverkligar sig själva och inbillar sig att det är bara den egna individen som räknas.

Efter gemenskapsmåltiden vände Aron och de äldste tillbaka till lägret. Mose steg upp på berget och blev kvar där i 40 dagar under vilka han fick detaljerade anvisningar om tabernaklet. Under de sju dagar som gått och under hela de fyrtio dagar Mose var på berget uppenbarade sig HERRENS härlighet som en eld på berget. Det heter: *HERRENS härlighet såg för Israels barn ut som en förtärande eld på toppen av berget (2 Mos. 24:17).* Men trots detta och trots att de bekräftat förbundet med HERREN med rätta offer, brännoffer och gemenskapsoffer, på det altare som Mose byggt på Guds befallning, och trots att Aron och Israels äldste skadat Israels Gud på fötterna, och trots gemenskapsmåltiden inför HERREN, så ordnade de ett annat altare inför en annan gud, ett annat gemenskapsoffer, en annan gemenskapsmåltid, och en perverterad gemenskap. Det märkliga är att allt detta skedde medan de såg HERRENS härlighet som en förtärande eld på berget. Medan Mose var på berget tog Aron emot folkets guld och

gjorde av det en gjuten kalv, som han formade med en mejsel. Och de sade: "Detta är din gud, Israel, som har fört dig upp ur Egyptens land."

När Aron såg detta byggde han ett altare framför den och utropade: "I morgon är det en HERRENS högtid." Nästa dag steg de upp tidigt och offrade brännoffer och bar fram gemenskapsoffer. Folket slog sig ner för att äta och dricka, och sedan steg de upp för att förlusta sig (2 Mos. 32:4-6).

Detta ledde till att Gud ville utrota hela folket och börja om att uppfylla sina löften till Abraham på Mose och hans ättlingar. Mose förbön fick Gud att ändra sin plan att fördärva folket. Hur som helst, denna förvrängda gemenskap uppstår hela tiden under Guds tålmod, inte bara i samhället utan också bland Guds folk, i kyrkan. I de sista tiderna ska laglösheten i kristenheten tillta och kärleken bland de flesta kristna svalna. Gemenskapen blir en förvrängd form av den innerliga, varma, kärleksfulla gemenskap som är enligt Guds vilja. Gud vill att gemenskapen mellan kristna ska spegla hans kärlek. Johannes skriver: *Ingen har någonsin sett Gud. Om vi älskar varandra förblir Gud i oss, och hans kärlek har nått sitt mål i oss* (1 Joh. 4:12). Men idag ser vi istället tidens tecken gå i uppfyllelse. Eftersom laglösheten tilltar i kristenheten kommer kärleken att svalna hos de flesta kristna. Men samtidigt heter det att den som håller ut i tro och kärlek ska bli frälst.

Jag vet inte om man kan säga att den bekännelsetrogna lutherska kyrkan är speciellt utsatt för att kärleken svalnar. Men den bekännelsetrogna lutherska kyrkan måste ändå betraktas som en högriskgrupp för detta, erfarenheten säger det. Det är helt riktigt att vi ska ta avstånd från laglösheten i kristenheten, och för att bevara läran ren bekämpa den falska ekumeniken, den falska brödragemenskap som helt ryggradslöst tillåter "bröder" att trampa på Guds nåd hur mycket som helst. Men vi måste passa oss så vi inte under denna kamp blir offer för självhävdelse, ärelystnad, förakt för andra eller stolthet över egen fromhet, så att vi börjar berömma oss av vår egen oöverträffade renlärighet eller börjar överdriva vår egen exklusivitet i förhållandet till medlemmar i andra kyrkor. Att markera separation på ett ovist och kärlekslöst sätt sticker verkligen i ögonen på dem som står utanför. Det är visserligen nödvändigt att vi som enskilda och som församling separerar från allt falskt och syndigt i oss själva, inom och utom vår gemenskap. Vi kan inte förbli vid liv utan denna separation. Församlingen måste ständigt syssla med kyrkotukt i lära och liv och ta avstånd från allt falskt och syndigt. Men när vi gör det, är det viktigt att vi vandrar värdigt vår kallelse, är ödmjuka och milda på allt sätt, visar tålmod och har fördrag med var-

andra i kärlek. Paulus ger en allvarlig varning: *Men om ni biter och sliter i varandra, se då till att ni inte blir uppslukade av varandra* (Gal. 5:15). Vi ska vinnlägga oss om att *bevara Andens enhet genom fridens band ... och i kärlek hålla fast vid sanningen och i allt växa upp till honom som är huvudet, nämligen Kristus* (Ef. 4:3, 15).

Halvvägs upp på Sinai berg skådade de äldste i Israel Gud på fötterna och sedan åt de och drack. Som en församling njöt de tillsammans av gemenskapen med Gud och tog del i de himmelska välsignelserna. Det var en försmak till den gemenskapsmåltid som församlingens huvud Kristus inbjudit sin församling till: *Ty jag säger er att jag från denna stund inte skall dricka av vinstockens frukt förrän Guds rike kommer* (Luk. 22:18). Vi ska komma ihåg att vi aldrig som enskilda ska njuta av de himmelska välsignelserna utan som församling, tillsammans med andra som frälsningen och kärleken bundit oss samman med i en enda kropp där huvudet är Kristus.

BÖCKER OM JULENS HUVUDPERSON

John A. Braun, Närmare Jesus.....	100 kr
S. Erlandsson, Om Gud och Jesus	100 kr
G. Wachler, Att tro utan att se.....	40 kr
S. Erlandsson, Vem är han, den verkliga Jesus från Nasaret?	175 kr

Kan beställas från

BIBLICUMS FÖRLAG

Släntvägen 10, 331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Romarbrevet – del IV

av Egil Edvardsen

Kapitel 3

Judarnas brist på rättfärdighet (forts.) – 3:1-8

I föregående avsnitt (2:17-29) har Paulus visat att Guds dom är fullkomligt opartisk och att varken lagen eller omskärelsen ger judarna någon fördel i domen. Att tillhöra Abrahams släkt till det yttre och att vara omskuren till det yttre ger inte en automatisk ingångsbiljett till himlen. I domen kommer det bara an på om man har ett ”omskuret hjärta”, dvs. ett hjärta som tror på Jesus och som i dopet har fötts på nytt till ett liv i tjänst för Herren (se Fil. 3:3; Kol. 2:11-12).

Men om lagen och omskärelsen inte innebär någon fördel för judarna, *”vilket företräde har då judarna, eller vilken nytta har de av omskärelsen”* (3:1). Det är Paulus som ställer frågan, men han gör det å judarnas vägnar. För i följande verser (v. 1-20) besvarar Paulus tre invändningar som judarna vill föra fram. Vi finner dem i vers 1 och sedan i vers 5 och 9a. Paulus besvarar dem i vers 2-4, 6-8 och 9b-20.

Omskärelsen var ett tecken på att judarna hade en särställning. I 2:25 medger Paulus att omskärelsen ”visserligen är till nytta”, men detta företräde som judarna hade blir upphävt om de inte blir omskurna på sina hjärtan (2:28-29). Därför är det en naturlig fråga att ställa till judarna, nämligen om det var någon nytta med omskärelsen.

På detta svarar Paulus att han inte förnekar judarnas företräden. De är många (3:2). Han går inte in i detalj här, men i 9:4ff räknar han upp en rad fördelar som judarna hade. Här nämner han bara en: *”Först och främst att Guds ord har anförtratts åt dem”* (3:2). Guds ord sammanfattar egentligen alla de andra fördelarna, för Guds ord är det grundläggande i Israels särställning bland folken. Alla människor har, som vi sett tidigare i Romarbrevet, en viss grad av kunskap om Gud genom Guds uppenbarelse i naturen (se 1:19-20) och den naturliga lagen som är skri-

ven i människornas hjärtan (se 1:32 och 2:15-16). Men judarna hade också fått kunskap om Gud genom den särskilda uppenbarelsen, Guds skrivna ord. Det var till judarna som Gud gav lagen och profeterna, dvs. det gamla förbundets skrifter. Det var till judarna han talade genom sina tjänare profeterna, och till dem var det han ”den sista tiden” talat genom sin egen Son (se Apg. 3:25-26; Hebr. 1:1f).

Det stora med detta företräde är att Gud står fast vid sina löften (3:3-4). Även om människorna är trolösa, är inte Gud det. Han är alltid trofast (2 Tim. 2:13). Vi människor bryter ofta våra löften, men det gör inte Gud. Hans ord är alltid sanning.

I vers 4b citerar Paulus Davids berömda botpsalm, Psalt. 51:6. När han hämtar citatet från den här psalmen, vill han samtidigt få judarna att tänka på Davids fall och hur Gud uppenbarade sin trofasthet trots Davids otrohet. Gud bröt inte med David och tog inte tillbaka sina löften från honom när han syndade, utan han förlät honom synden och vände den till något gott. David måste ta konsekvenserna av sina handlingar. Han måste inse att han hade handlat trolöst, men Gud tog inte sin nåd från honom. Davids otrohet upphävde inte Guds trofasthet. Likväl betydde inte detta att Davids synder inte fick konsekvenser som han måste lida här på jorden (2 Sam. 12:11-14).

Men då följer nästa invändning från judarna (3:5). För om det är riktigt som psalmisten säger att Gud alltid har rätt när han talar och är ren när han dömer (Ps. 51:6b), då framhäver ju bara människornas orättfärdighet Guds rättfärdighet. Är det då inte orättfärdigt av Gud att låta domen drabba oss, frågar Paulus. Tankegången är logisk och låter förnuftig. Paulus säger att han talar ”som människor tänker”. Enligt denna mänskliga tankegång blir Guds rättfärdighet och helighet så mycket finare och renare när den står i kontrast mot vår orättfärdighet och synd. Därmed är det väl egentligen orättfärdigt av Gud att döma oss.

”*Nej, aldrig!*” svarar Paulus (vers 6). Detta uttryck är samma som han använder i vers 4 där någon vill ifrågasätta Guds trofasthet. Paulus avvisar alla försök att så tvivel om både Guds trofasthet och rättfärdighet. Det går inte an att tvivla på någon av Guds egenskaper, för om inte Gud är fullkomlig i allt han gör och är, då är han inte längre den Högste, han som är högt upphöjd över oss människor. Då är han inget annat än en människoskapad avgud som är lika ofullkomlig som vi. Han står på samma nivå som vi och har ingen rätt att döma oss. Om Gud är orätt-

färdig, "hur skulle han då kunna döma världen?" frågar Paulus retoriskt (vers 6).

Vers 7 fortsätter med samma mänskliga logik med tillägg av skuldfrågan: "Om Guds sannfärdighet genom min lögnaktighet framstår så mycket klarare till hans ära, varför blir jag då dömd som syndare?" Detta är mänsklig logik. Det vill säga: Om jag med min synd är med om att framhäva Guds ära ännu mer än om jag inte syndat, kan jag då dömas som skyldig? Om jag med min synd förhärligar Gud, ska jag då dömas för det?

Tankegången förs vidare till sin yttersta konsekvens i vers 8: "Varför inte säga: 'Låt oss göra det onda, för att något gott ska komma av det?'" Det låter förnuftigt enligt mänsklig logik, och "så påstår även somliga att vi lär".

Hur svarar Paulus på en sådan till synes logisk tankegång som bespottar Gud? Faktum är att han inte svarar på den. Man diskuterar inte med bespottare. Paulus bryter bara av här med de allvarliga orden: "De ska få den dom som de förtjänar." De som beskyller Gud för att vara orättfärdig när han dömer har inte förstått vem han är. Det är inte vår orättfärdighet som framhäver Guds rättfärdighet. Guds rättfärdighet styrks av att han dömer all orättfärdighet på jorden, och denna dom drabbar med rätta har Paulus tidigare slagit fast (2:2). I nästa avsnitt (vers 9-20) ska Paulus visa att eftersom Gud har rätt att döma orättfärdighet, har han rätt att döma alla människor, för "ingen rättfärdig finns, inte en enda" (vers 10).

Alla människors brist på rättfärdighet – Rom 3:9-18

I dessa verser visar nu Paulus att alla människor saknar den rättfärdighet som Gud kräver. Med hjälp av klara citat från Skriften visar han att det inte finns en enda människa som är rättfärdig inför Gud.

- I 1:18-32 har han visat att *hedningarna* saknar denna rättfärdighet. Jfr 1:20: "Därför är de utan ursäkt."
- I 2:1-16 har han visat att de som tror att de är rättfärdiga inför Gud i sig själva, dvs. *de egenrättfärdiga*, också saknar denna rättfärdighet. Jfr 2:1: "Därför är du utan ursäkt, du människa, vem du än är som dömer."
- I 2:17-3:9 har han visat att de som är *judar* efter köttet inte heller har den rättfärdighet som Gud kräver. Jfr 2:23: "Du som berömmar dig av lagen, du vanäras Gud genom att bryta mot lagen."
- Och i 3:9-18 visar han att *alla människor* saknar denna rättfärdighet.

Om några av de troende som nu läser detta skulle börja tänka: om 1) de vantroende hedningarna, 2) de egenrättfärdiga och 3) de stolta judarna inte hade Guds rättfärdighet, står det kanske bättre till med oss. En sådan tanke avfärdar Paulus med en gång. I vers 9 säger han: *"Hur är det då? Har vi något företräde? Nej, inte alls!"* Inte heller en kristen ska tro att han har några personliga, subjektiva fördelar framför andra.

En liten översättningskommentar: NO 2011 översätter första delen av vers 9 (försvenskat här): "Hur är det då? Har vi judar något företräde? Nej, inte alls!" Översättningen "vi *judar*" är en tolkning. Ordet "judar" finns inte i grundtexten. På grekiska står det bara helt kort: "Vad alltså? Har vi något företräde?" eller: "Är vi bättre?" NO 2011:s översättning harmonierar också dåligt med 3:1-2, där frågan "Vilket företräde har då judarna ...?" blir besvarad med: "Många på allt sätt!" Men här i vers 9 blir frågan: "Har vi något företräde?" tvärt emot besvarad med: "Nej, inte alls!"

"Vi har ju redan anklagat både judar och greker för att alla vara under syndens välde", fortsätter Paulus i vers 9. Därmed visar han tillbaka till det han redan skrivit om hedningar ("greker") i 1:18-32 och om judar i 2:17-3:8. I dessa avsnitt har han visat att de allesamman är "under synden". Att en människa är "under synden" betyder att hon är under syndens välde, skuld och dom. Synden är inte bara något som tillfälligt drabbar alla människor någon gång ibland. Synden är den dominerande kraften i den naturliga människans liv, antingen de är judar eller greker. I stället för att vi människor har Guds rättfärdighet, har vi synd. På grund av synden står vi i skuld till Gud, och på grund av denna skuld står vi också under domen och fördömsen.

I 3:10-18 citerar Paulus Gamla testamentet. Han gör det för att visa att det han har sagt om alla människors syndafördärv i vers 9 är riktigt. Dessa verser är inte hämtade från bara ett ställe i GT utan är en sammanställning av flera ställen .

- Jämför vers 10-12 med Ps. 14:1-3; 53:2-4; Pred. 7:21.
- Jämför vers 13 med Ps. 5:10 och 140:4.
- Jämför vers 14 med Ps. 10:7.
- Jämför vers 15-17 med Jes. 59:7-8 och Ords. 1:16.
- Jämför vers 18 med Ps. 36:2.

Poängen för Paulus med hela denna långa sammanställning av olika ställen i GT är att visa att det inte finns en enda människa som har den

rättfärdighet som Gud kräver. Lagg märke till betoningen av "inte en" och "alla".

Man kan dela in verserna i tre grupper av synder: *tankar* (vers 10-12a), *ord* (vers 13-14) och *gärningar* (vers 12b, 15-17). I Mark. 7:21-23 talar Jesus om samma samhörighet mellan tankar, ord och gärningar. Människans grundproblem är det oomvända, gudsfientliga hjärtat.

I vers 11-12 står det att "*ingen finns som söker Gud... alla har blivit fördärvade*". Detta har dramatiska följder för människans förmåga att omvända sig. I Rom. 8:7 säger Paulus att "köttets (dvs. den naturliga, oomvända människans) sinne är fiendskap mot Gud. Det underordnar sig inte Guds lag och kan det inte heller." Det enda sättet för en människan att bli omvänd på är därför att Gud omvänder henne (läs Jer. 31:18; 17:14).

I vers 13-14 talar Paulus om ordens synder. Att strupen är som "*en öppen grav*" och att det är "*huggormsgift*" bakom läpparna får oss att tänka på all andlig död och ödeläggelse som en människa kan förorsaka bara genom sina ord. I stället för ord som kan ge näring spyr hon ut gift som leder till död. I stället för uppbyggande och livgivande ord är munnen "*full av förbannelse och bitterhet*".

Den beskrivning som Paulus ger av människans grymhet och ondska i vers 15-17 är en slående sammanfattning av mänsklighetens historia. Har det någon gång funnits en tid då människorna inte var "*snabba på foten till att utgjuta blod*"? Historien är full av vittnesbörd om människors "*förödelse och elände*". Det ena kriget har följt på det andra.

I vers 18 pekar Paulus på vad som är den djupaste orsaken till alla dessa synder, nämligen bristen på gudsfruktan. Han framhåller den viktiga sanningen att vägen till frid, både jordisk och andlig fred, bara finns där gudsfruktan finns. Så länge människan är fientlig mot Gud kan hon inte skapa verklig fred, varken med Gud eller sin nästa.

Den som inte fruktar Gud kan inte heller få frid i hjärtat. Den som inte har en helig Gud för ögonen ser inte vad som är synd. Och då får onda tankar, ord och gärningar fritt utlopp.

Rosenius säger om den sanna gudsfruktan: "Gudsfruktan är att man tror att Gud är stor, helig och rättfärdig i sina domar och att man därför fruktar för att gå emot hans bud, fruktar för att det finns något i hjärtat eller i våra ord och gärningar som är emot hans vilja."

Som en sammanfattning kan vi säga att Rom. 3:10-18 visar hur människans naturliga tillstånd är "under synden". Hon är *skyldig* inför

Gud och därför under hans vrede. Hon är *oduglig* och saknar förmåga att leva med Gud och för Gud.

Men därmed har Paulus också visat vilken slags frälsning människan behöver. Hon behöver en frälsning som kan rädda henne ut ur det tillstånd som hon lever i utan Gud. För det första behöver människan en frälsning som består i att *skulden* blir sonad och att hon får en rättfärdighet som Gud kan godkänna. Denna frälsning förkunnar Paulus i 3:21-5:21. För det andra behöver hon en frälsning som består i att hon får en ny vilja till att göra det goda. Hon måste kort och gott bli född på nytt genom Guds Ande. Denna sida av frälsningen förkunnar Paulus i kap. 6-8.

Men innan Paulus går över till att tala om denna frälsning kommer det två verser, 3:19-20, som står som en sammanfattning av hela avsnittet 1:18-3:18. Där talar Paulus om det som är själva syftet med lagen.

Lagens syfte – Rom. 3:19-20

Hela det föregående avsnittet, 1:18-3:18, där Paulus har talat om synden och den naturliga människans brist på den rättfärdighet som Gud kräver, står som ett negativt bevis på att det bara är evangeliet som är ”en Guds kraft till frälsning” (1:16). Det finns ingen frälsning i lagen.

Av naturen kan ingen människa hålla lagen. Vad är då syftet med lagen? Det är det som Paulus besvarar här i vers 19 och 20.

Lagen uppenbarar Guds helighet och kräver av oss att vi ska vara lika heliga och fullkomliga som Gud. I lagen säger Gud till människorna: ”Ni ska vara heliga, för jag HERREN er Gud är helig” (3 Mos. 19:2). ”Var alltså fullkomliga, så som er Far i himlen är fullkomlig” (Matt. 5:48). Då en rik ung man kom till Jesus och frågade honom vad han skulle göra för att få evigt liv, hänvisade Jesus honom till lagen och visade honom att lagen krävde en fullkomlig kärlek om han ville få det eviga livet (Matt. 19:16-22). Lagen är allt i Bibeln som innehåller bud och förbud och förmaningar om hur vi ska leva, vad vi ska göra och inte göra, vad vi ska säga och inte säga, vad vi ska tänka och inte tänka.

Konsekvenserna för oss människor om vi inte håller lagen är mycket allvarliga. Det betyder den eviga fördömsen och förtappelsen (5 Mos. 28:15; Gal. 3:10). Men å andra sidan säger Skriften att det ger stora välsignelser att hålla lagen (5 Mos. 28:1; 3 Mos. 26:3-13). Med andra ord: Det är inte likgiltigt för oss människor om vi klarar av att hålla lagen eller inte. Det betyder himmel eller helvete för oss.

Gud knyter välsignelser och evigt liv till att vi håller lagen och uppfyller buden, men det är viktigt att lägga märke till att lagen bara kommer med ett *villkorligt* löfte. Vi får det Gud lovar på det villkoret att vi uppfyller förutsättningarna för att få det. Om vi inte klarar av att uppfylla villkoren – om det så bara är en enda punkt vi inte klarar av att uppfylla – får vi inte det som Gud lovar (Jak. 2:10). Det är inte heller nog att bara hålla lagen till det yttre. Lagen kräver fullkomlighet, inte bara i gärningar utan också i tankar. Lagen säger: ”Du ska inte ha begärelse!” Den kräver ett fullkomligt hjärta.

Luther säger i företalet till sin kommentar över Romarbrevet: ”Du ska vakta dig för att tänka om Guds lag som du tänker om borgerliga lagar och bestämmelser. Borgerliga lagar och bestämmelser kan du uppfylla med dina gärningar, för de kräver inte mer än så. Guds lag däremot kan du inte uppfylla med gärningar, för den kräver ditt hjärta.”

Det är med andra ord skillnad på att hålla lagen (uppfylla buden) och göra laggärningar. Bibeln förnekar inte att människorna kan göra laggärningar, men den säger också att Gud inte godtar dessa laggärningar som en uppfyllelse av lagen. Det är detta Paulus menar när han säger här i Rom. 3:20: *”Ingen människa förklaras rättfärdig inför honom genom laggärningar.”* Det är alltså *en* sak att göra lagens gärningar, något helt annat att uppfylla lagen, för lagen kan vi bara uppfylla om vi förutom att göra lagens gärningar också har ett hjärta och sinne som uppfyller lagens sammanfattning, nämligen en fullkomlig kärlek till Gud och vår nästa. Följderna av detta blir att Gud inte godtar laggärningar som en uppfyllelse av lagen, eftersom de inte kommer från ett fullkomligt hjärta.

Vad är då syftet med lagen när den inte kan frälsa oss och vi inte kan hålla den? Utifrån vårt mänskliga tänkande menar vi att lagens syfte då måste vara att den ska hjälpa oss att leva rätt enligt Guds vilja. Men en sådan tankegång avvisar Paulus i Rom. 8:3: ”Det som var omöjligt för lagen, svag som den var genom den syndiga naturen...” Ja, han säger rent ut att en sådan tankegång leder till att vi förkastar Guds nåd i Kristus: ”Jag förkastar inte Guds nåd. Om rättfärdighet kunde vinnas genom lagen, då hade Kristus dött förgäves” (Gal. 2:21).

Varför har vi då fått lagen? Paulus ger egentligen två svar här i Rom. 3:19-20. För det första säger han att Gud har gett oss lagen *”för att var mun ska stoppas till och hela världen stå med skuld inför Gud”* (vers 19), och för det andra säger han: *”Genom lagen ges insikt om synd”* (vers 20).

Lagen är med andra ord given för att människorna ska inse sitt tillstånd utan Gud. I ljuset från lagen finns det inte *en* människa som har något att säga inför Gud. Lägg märke till hur Paulus understryker att detta gäller alla människor utan undantag: "Var *mun* ska stoppas till", "*hela världen* står skyldig inför Gud". "*Ingen människa* blir rättfärdig inför Gud genom laggärningar."

Lägg också märke till hur Paulus understryker att det är människans ställning *inför Gud* han talar om. Inför människors domstol räcker det med att göra lagens gärningar i det yttre, men inte för Gud. Han kräver nämligen ett fullkomligt rent hjärta. Här i Romarbrevet behandlar Paulus först och främst människans förhållande till Gud.

Detta förlorade tillstånd kan inga människor inse av sig själva. De kan nog gå med på att det inte står så bra till med dem, att de inte är fullkomliga, att de gör mycket dumt osv. Men att de just av den anledningen är fullständigt förlorade kan de inte inse av sig själva. Därför förkunnar Gud lagen. Lagen klär av människan och visar att hon befinner sig i en fullständigt hopplös och hjälplös situation utan Gud. Paulus säger på ett annat ställe att lagen har *dödens och fördörelsens ämbete* (2 Kor. 3:7 och 9). Gud har gett lagen uppdraget (ämbetet) att avslöja, fördöma och döda oss.

Att lagen blir till död för oss betyder inte att vi dör i andlig mening. För vi är ju redan andligt döda på grund av våra synder (jfr Ef. 2:1). Men det betyder att lagen visar oss vad vi är och alltid har varit, något som vi tidigare inte har kunnat inse. Den visar oss att vi i oss själva inte kan bestå inför Gud och att vi inte *kan* göra något åt vårt tillstånd.

Så visar detta avsnitt i Rom. 1:18-3:20 vad synden är och vad Guds lag säger. Paulus visar att den naturliga människan inte kan frälsa sig själv och att det inte finns något hopp för människan under lagen. Därmed blir avsnittet ett negativt bevis för att det bara är evangeliet som är Guds kraft till frälsning (1:16).

I nästa avsnitt, som är själva huvudavsnittet i Romarbrevet, Rom. 3:21-8:39, kommer Paulus med det positiva beviset på att evangeliet är det enda som kan frälsa människor. Först undervisar han om rättfärdiggörelsen genom tron i 3:21-5:21 och därefter i kap. 6-8 om vad denna rättfärdiggörelse genom tron verkar i en kristen. Med andra ord: Först rättfärdiggörelsen, sedan helgelsen.

(forts.)

Profeten Jesajas bok – del 15 i en artikelserie

(forts. från *Biblicum* 3/13, s. 128-135)

Herrens höghet och frälsande förmåga (kap. 43-45)

Kapitel 43:1-28, HERRENS frälsning är en oförtjänt gåva

Herren lovar sitt blinda folk frälsning (vers 1-7)

Herren påminner Israel om sin stora makt som Jakobs skapare (v. 1a). Han har makt att frälsa sitt folk, inte bara att döma och straffa. Den troende resten behöver stärkas i sin tro så att de inte förtvivlar genom de svåra hemsökelse som folkets avfall orsakat. Med orden "Men nu" vill Herren rikta deras blickar mot sin frälsande förmåga, det enda som kan skapa och stärka tron på honom i tider av plundring och betryck. "Frukta inte, för jag återlöser dig" (v. 1b). Jerusalems mirakulösa räddning, som nyligen ägt rum (se kap. 37), var ett starkt vittnesbörd om Herrens frälsande makt och hans stora kärlek till ett folk som inte förtjänat någon räddning: "Jag kallar dig vid namn, du är min" (v.1c). Herren har utvalt Israel att vara hans förtrogna tjänare, hans särskilda egendomsfolk. "Jag är HERREN din Gud, Israels Helige, din Frälsare" (v. 3a).

Genom Assur-Babels expansion hade Israel drabbats svårt av plundring och folkfördrivning, och ytterligare hemsökelse ska komma genom kaldeerna (39:6f) till följd av folkets otro och förhärdelse. Men Herren försäkrar, till tröst för den troende "kvarlevan" (se 10:20-22): "Om du än måste gå genom vatten är jag med dig, eller genom strömmar, så ska de inte dränka dig" (v. 2a). Herren ska ta sig an de sina hur svår nöden än blir. "Om du än måste gå genom eld ska du inte bli svedd, lågan ska inte bränna dig" (v. 2b). Daniels tre vänner fick under den babyloniska fångenskapens tid erfa sanningen i detta löfte när de kastades i den brinnande ugnen: "Satraperna, landshövdingarna och kungens rådsherrar samlades där och såg att elden inte hade haft någon makt över människans kroppar

och att håret på deras huvuden inte hade svetts och att deras kläder inte skadats. Man kunde inte ens känna att de luktade bränt” (Dan. 3:27).

Räddningen ur Egypten nämns ofta som en förebild för frälsningen genom Messias. I profetian om ”Telningen från Isaias avhuggna stam” (kap. 11) säger Jesaja: ”På den dagen ska Herren *för andra gången* räcka ut handen för att *friköpa en rest av sitt folk, som är kvar från Assyrien, Egypten, Patros, Nubien, Elam, Shinear, Hamat och kustländerna*” (11:11). Här i kap. 43 säger nu Herren: ”*Jag ger Egypten till lösepenning för dig, Nubien och Seba i ditt ställe. Eftersom du är dyrbar i mina ögon, högt aktad och älskad av mig, ger jag människor i ditt ställe, folk i stället för ditt liv*” (v. 3-4). Nubien låg alldeles söder om Egypten och Seba var Nubiens nordöstra del. Frälsningen genom Messias innebär en räddning från det som främst Egypten men också Assur och Babel representerar, dvs. trældom och fångenskap under synden.

Vilket land den troende resten än blir bortförd till ska Herren hämta hem dem därifrån. Han ska hämta dem från öster och väster, norr och söder: ”*Frukta inte, för jag är med dig. Jag ska låta dina barn komma från öster, och från väster ska jag samla dig. Jag ska säga till länderna i norr: Ge mig dem! och till södern: Släpp dem! För hit mina söner fjärran ifrån och mina döttrar från jordens ände, var och en som är uppkallad efter mitt namn, och som jag har skapat till min ära, som jag har format och gjort*” (v. 5-7). Jämför Jesu ord om sin återkomst i härlighet: ”Då ska han sända ut änglarna och *samla sina utvalda från de fyra väderstrecken, från jordens ända till himlens yttersta gräns*” (Mark. 13:27). Herrens utvalda, hans sanna söner och döttrar, är Herrens skapelse, födda på nytt av honom och till hans ära. Tron, den nya födelsen, är inte deras verk. Det är Herren som har format dem och gjort dem till sina barn. ”*Det folk som jag har format åt mig ska höja mitt lov*”, betonas på nytt i vers 21.

Det blinda Israel och hednafolken får se att Herren håller vad han lovat (vers 8-13)

De otroende (”det blinda folket”) kan inte skylla på att de inte fått se Herrens gärningar. ”*För ut det blinda folket som dock har ögon och de döva som dock har öron. Låt alla hedningar komma tillsammans, låt folken samlas*” (v. 8-9a). Jerusalems mirakulösa frälsning år 701 f. Kr. var fullt synlig (37:36f). Det blinda folket uppmanas att gå ut ur staden (”*För ut det blinda folket*”). Tillsammans med hedningarna kan de bevittna vad som skett utanför stadens murar. Ingen annan än Herren kan utföra en

sådan mirakulös frälsning. Han har dessutom i förväg berättat om den (se 8:9-10; 14:25; 17:14; 29:5; 31:8; 37:33-35 och 38:6). *"Redan från första dagen är jag denne Gud. Ingen kan rädda ur min hand. När jag vill göra något, vem kan då förhindra det?"* (v. 13).

Herrens förutsägelser går i uppfyllelse och bevisar att Herren är den ende levande och sanna Guden. Ingen människa och ingen avgud kan förutsäga och uppfylla förutsägelseerna så som Herren gör: *"Vem bland dem förkunnade detta och lät oss höra om det som har skett? Låt dem föra fram sina vittnen som bevis, så att man kan säga: Det är sant"* (v. 9).

Herren har utvalt Israels folk att bevittna hans gärningar, så att de och de människor som lyssnar till deras vittnesbörd lär känna Herren och kommer till tro på honom: *"Ni är mina vittnen, säger HERREN, och min tjänare som jag har utvalt, för att ni ska känna mig och tro mig och förstå att jag är den som har förutsagt detta. Före mig blev ingen Gud formad, efter mig ska ingen komma. Jag, jag är HERREN, förutom mig finns ingen frälsare"* (v. 10-11).

Det blinda folket och hedningarna kan nu bevittna att Herren uppfyller vad han lovat och förutsagt: Han lovade att krossa Assur i sitt land (14:25) och han har nu gjort det. *"Ett svärd som inte är en människas"* har förtärt honom (31:8). *"Jag har förkunnat det och berett frälsning, jag har kungjort det och ingen främmande gud bland er. Ni är mina vittnen, säger HERREN, och jag är Gud. Redan från första dagen är jag denne Gud. Ingen kan rädda ur min hand"* (v. 12f).

Herren förutsäger både räddning från kaldeernas Babel och från den här världens ofrid (vers 14-21)

Herren hade förutsagt räddningen från Assur och genomfört den. Nu förutsäger han nya ting och ska lika visst genomföra dem. *"När jag vill göra något, vem kan då förhindra det"* (v. 13b). *"Så säger HERREN, er återlösare, Israels Helige: För er skull sänder jag bud till Babel. Jag ska bryta ner alla deras bommar och förvandla kaldeernas jubel till jämmer"* (v. 14). Sista delen av denna vers har översatts olika. En kanske sannolikare översättning är: *"Som flyktingar ska jag föra ner alla kaldeer på de skepp som var deras glädje."* Bara *"HERREN, er Helige, Israels skapare, er konung"* (v. 15) kan ge ett sådant löfte och uppfylla det. Kaldeerna, "det vilda och snabba folket" (Hab. 1:6), kommer Herren att besegra.

För att understryka för de klenetrogna att HERRENS löften inte bara är ord, hänvisar Jesaja till ett historiskt bevis, nämligen Guds mirakulösa

gärningar i samband med uttåget ur Egypten då egyptiernas mäktiga krigshär besegrades: "Så säger HERREN, han som gjorde en väg i havet, en stig i väldiga vatten, han som förde vagnar och hästar dit ut, en mäktig krigshär. Där blev de liggande, de reser sig aldrig mer. De utplånades, de släcktes som en veke" (v. 16-17). Lika visst ska kaldeerna besegras.

Inledningen till nästa stycke, vers 18-21, kan tyckas lite märklig: "Tänk inte på det som hänt, fundera inte på det som förr varit" (v. 18). Vill Herren tona ner betydelsen av räddningen ut ur Egypten eller Jerusalems räddning år 701 f. Kr.? Inte alls. "Kom ihåg det som har hänt i det förgångna, för jag är Gud, och det finns ingen annan Gud, ingen som jag", säger Herren (46:9). Men blicka nu framåt! Den ojämförligt största frälsningen ska Herrens sanne tjänare Messias genomföra, en frälsning som är större än frälsningen från Egypten och frälsningen från Assur-Babel. Den stora frälsningen att se fram emot är något helt nytt, ett friköpande från den här världens ökentillvaro och ofrid pga. synden. "Se, jag gör något nytt. Redan nu visar det sig. Märker ni det inte?" (v. 19).

Visst hade folket nyligen sett en räddning som mirakulöst över en natt förändrade hela folkets situation (se 37:36f). Men frälsningen genom Messias innebär en så stor förändring av människors livssituation att Jesaja tillgriper ett bildspråk för att åskådliggöra vilken källa till liv och frid den frälsningen är. "Jag ska göra en väg i vildmarken och strömmar i öknen. Markens djur ska ära mig, schakaler och strutsar, för jag förser vildmarken med vatten och öknen med strömmar, så att mitt folk, mina utvalda, kan dricka" (v. 19-20). Tidigare i kap. 35 använde Jesaja samma bildspråk för denna frälsning: "Öknen och ödemarken ska glädja sig, hedmarken fröjda sig och blomstra som en lilja" (35:1), "vatten ska bryta fram i öknen, strömmar på hedmarken. Den glödande sanden ska bli en sjö, den torra marken vattenrika källor. Där schakalerna har sina lyor ska det växa säv, vass och bambu. En banad väg, en vandringsled ska gå där, och den ska kallas 'den heliga vägen'. Ingen oren ska färdas på den, men den är till för dem" (35:6-8).

Israel har inte bidragit till utan tvärtom motarbetat Herrens frälsning (vers 22-28)

Den stora frälsning som Jesaja målar för folkets ögon innebär en räddning från synd och död på grund av en oförtjänt syndaförlåtelse: "Det är jag, jag som för min egen skull stryker ut dina överträdelse, dina synder kommer jag inte mer ihåg" (v. 25). Denna frälsning har inte Israel med-

verkat till utan tvärtom motarbetat. Herren har gång på gång tagit sig an och räddat sin tjänare, medan Israel å sin sida ständigt knorrat och svikit sitt tjänareuppdrag: *"Du, Jakob, har inte kallat på mig, du, Israel, har tröttnat på mig. Du har inte burit fram dina brännoffersfår åt mig eller ärat mig med dina slaktoffer. Jag har inte vållat dig arbete med matoffer eller möda med rökelse. Du har inte köpt kalmus åt mig för pengar eller mättat mig med dina slaktoffers fett. I stället har du vållat mig arbete med dina synder och möda med dina missgärningar"* (v. 22-24).

Israel uppmanas att försvara sin oskuld som i en rättegång. *"Låt oss gå till rätta med varandra, tala så att du kan få rätt."* Om jag har glömt dina förtjänster, så *"påminn mig"* (v. 26). Men det finns inga förtjänster att påminna om utan bara svek och avfall. *"Redan din stamfar syndade, och dina talesmän satte sig upp mot mig"* (v. 27). Redan stamfadern Jakob handlade svekfullt. Genom bedrägeri lurade han till sig sin fars välsignelse. *"Din bror kom med svek och tog din välsignelse"*, bekräftar Isak för Esau (1 Mos. 27:35). Också folkets *"talesmän"*, de som skulle förmedla Guds ord och vilja till folket och vara goda herdar, svek sitt uppdrag gång på gång och drog därmed fördärv och olycka över folket. *"De vände ryggen till mig och inte ansiktet, och fastän de gång på gång blev undervisade ville de inte höra och ta emot tillrättavisning"*, sammanfattar Herren genom profeten Jeremia (Jer. 32:33).

Någon oskuld kan inte folket peka på. I stället tydliggör rättegången vad som är orsaken till att folket drabbats av Guds förbannelsedom (på hebr. *chéräm*, v. 28). *"Förödelse är beslutad"*, och den är *"flödande av rättfärdighet"*, dvs. helt rättvis, betonar Jesaja redan i 10:22b. Folkets högsta och bästa företrädare är själva orsak till att de vanhelgas och utsätts för fiendernas hån (v. 28). Att Herren ändå erbjuder det avfälliga folket förlåtelse för alla sina synder är uteslutande en följd av hans godhet och nåd.

Kapitel 44:1-23, HERRENS frälsning är helt enastående

Herren ska utgjuta sin Ande över Israels avkomlingar (vers 1-5)

Som en kontrast till det föregående domsordet om vanära och *chéräm* (tillspillogivning) följer här det glada budskapet om Herrens nådiga handlande med sitt folk. Jesaja förkunnar både dom och frälsning, både synd och nåd, både lag och evangelium. Det enda som kan ge liv åt

andligt döda är Guds helige Ande. Han kan föda syndare på nytt genom det glada budskapet om Herrens nådegärningar. Med orden *"Men hör nu, du min tjänare Jakob, du Israel som jag har utvalt!"* (v. 1) uppmanar Herren sin otrogne tjänare att lyssna till den ende som kan rädda undan domen: *"Jag ska utgjuta vatten över det som törstar och strömmar över det torra. Jag ska utgjuta min Ande över dina barn, min välsignelse över dina avkomlingar"* (v. 3). Den som står bakom dessa löftesord är ingen mindre än *"han som skapade dig, han som formade dig redan i moderlivet och som hjälper dig"* (v. 2).

Om Israels ohörsamma barn besinnar vilken stor hjälpare Herren är och förtröstar på honom i stället för att vända honom ryggen, har ett under skett. Den helige Ande kan uppväcka andligt döda och föra dem från död till liv, från förbannelse till välsignelse. Den oåterkalleliga förhärdsedomer har inte drabbat hela Israel. *"En kvarleva ska vända om, en kvarleva av Jakob, till Gud den Mäktige"* (10:21). Profeten Joel profeterar i Joel 2:28-32 om samma andeutgjutelse som Jesaja: *"Också över tjänare och tjänarinnor ska jag i de dagarna utgjuta min Ande... Var och en som åkallar HERRENS namn ska bli frälst. Ty på Sions berg och i Jerusalem ska det finnas en räddad skara så som HERREN har sagt, bland kvarlevan som HERREN kallar"* (Joel 2:29, 32).

Jesaja använder följande bild om Andens underverk med syndare: *"De växer upp mitt ibland det gröna gräset, som pilträd vid vattenbäckar"* (v. 4). Frukta därför inte, *"du Jeshurun som jag har utvalt"* (v. 2). Jeshurun är en poetisk, kärleksfull benämning på Israel. Med den vill Herren påminna Israels barn om sin kärlek och att han utvalt dem som sina förtrogna tjänare. Av dem som genom Andens utgjutelse vänder om till HERREN ska en säga: *"Jag tillhör HERREN", en annan åberopa Jakobs namn, en tredje skriva på sin hand: 'HERRENS egen' och bruka Israel som ett ärenamn"* (v. 5).

Herren har genom sina förutsägers uppfyllelse visat att bara han är Gud (vers 6-8)

På nytt påminner Herren om vem han är. Han är *"Israels Konung, och hans Återlösare, HERREN Sebaot", "den förste och den siste. Förutom mig finns ingen Gud"* (v. 6). Hur dåraktigt är det inte att förneka den ende sanne Guden och i stället förtrösta på avgudar? Ingen avgud kan likt Herren tala om och förkunna i förväg det som ska hända (v. 7). Herren har bevisligen flera gånger förutsagt det som nu har skett: den svåra

assyriskas hemsökelsen och Herrens räddning av Sion. *"Har jag inte för länge sedan låtit er höra om detta och förkunnat det? Ni är ju mina vittnen"* (v. 8).

De som menar att den avgud de dyrkar är lika mycket Gud som HERREN uppmanas att låta sin avgud bevisa sin gudomliga förmåga: *"Låt honom ta till orda och lägga fram för mig vad som har hänt."* Men avguden är en stum människoskapelse och kan varken visa att han förutsagt det som nu har hänt eller *"vad som kommer att ske"* (v. 7). HERREN däremot har alltifrån äldsta tid förutsagt vad som ska ske, för han har full kontroll över historien. Därför kan folket tryggt förlita sig på honom som på en stadig klippa. *"Frukta inte och var inte förskräckt... Finns det någon Gud förutom mig? Nej, det finns ingen annan klippa, jag vet ingen"* (v. 8).

Att tillverka och tillbe avgudar är höjden av oförstånd (vers 9-20)

Jesaja sammanfattar här utförligt hur dåraktiga de är som söker hjälp från avgudar. *"De som tillverkar avgudar är alla idel tombet, deras kära gudar kan inte hjälpa. Deras egna vittnen ser inget och förstår inget. Därför måste de komma på skam"* (v. 9). Konsthantverkare, smeder och träsnidare lägger ner mycket arbete på att forma och bearbeta gudabilder som inte är till någon nytta (v. 10-13). De som tillverkar och tillber avgudar är andligt blinda och förledda av *"ett vilselett hjärta"* (v. 20). En del av ett fällt träd använder man vid matlagning och för uppvärmning. *"Av det som är kvar gör man en gud, en avgudabild. För den faller man ner och tillber. Man bönfäller inför den och säger: 'Rädda mig, för du är min gud'"* (v. 17). Israels barn borde inse att det man tillverkar och tillber är lögn. Man borde inse och säga: *"Är det inte lögn det jag håller i min högra hand?"* (v. 20).

Endast hos Herren finns syndernas förlåtelse (vers 21-23)

Fastän Israel så grovt har avfallit från sin Skapare och Herre, vill HERREN inte överge sitt folk: *"Israel, du blir inte bortglömd av mig"* (v. 21). Till skillnad från avgudarna kan han hjälpa. Han erbjuder folket den största av alla gåvor, syndernas förlåtelse: *"Jag utplånar dina överträdelser som ett moln, dina synder som en sky"* (v. 22a). Därför bör Israel vända om till honom, för detta ljuvliga budskap är det enda som kan rädda från evig ofrid och omvända syndare. *"Vänd om till mig, för jag friköper dig!"* (v. 22b).

Syndernas förlåtelse är en så stor frälsningsgärning att hela universum uppmanas att jubla över den: *"Jubla ni himlar, för HERREN har gjort det. Höj glädjerop, ni jordens djup, brist ut i jubel ni berg, du skog med alla dina träd, för HERREN friköper Jakob. Han ska visa sin härlighet i Israel"* (v. 23). Jesaja inledde sin bok med att uppmana hela skapelsen att bevittna Israels oerhörda synder och upproriskhet mot Herren (1:2f). Nu avslutar han här avsnittet 44:1-23 med en uppmaning till hela skapelsen att jubla över Herrens enastående frälsningsgärning, en återlösning som skänker syndernas förlåtelse och evig härlighet som en oförtjänt gåva.

SE

Med anledning av *Biblicums 45-årsjubileum* hölls en Biblicumdag med temat **BIBELNS AVGÖRANDE BETYDELSE**.

De fyra föredragen finns inspelade på video och är tillgängliga på Biblicums hemsida: www.biblicum.se

Frågor och svar

Lagarna i Gamla testamentet

Fråga: Hur ska vi ställa oss till lagarna i Gamla testamentet? Jag har en vän som menar att vi bör hålla fast vid dem om vi vill vara bibeltrogna. Dessutom anser han att det är förbjudet att dricka vin.

Svar: Guds moraliska lagar gäller alla människor i alla tider. Exempel på sådana lagar är ”Du ska inte mörda”, ”Du ska inte begå äktenskapsbrott”, ”Du ska inte stjäla”. Men GT innehåller också en rad lagar och regler som bara gavs till gamla förbundets Israel för att dels skilja dem från hednafolken, dels tjäna som skuggbilder och tecken som pekade fram emot Kristus och hans frälsningsgärning. Exempel på sådana lagar är de s.k. ceremoniallagarna, dvs. renhets- och reningsreglerna, matlagarna, offerlagarna, reglerna för årets rätta högtider, hur och när de skulle firas. Dessutom innehåller GT civila lagar för Israel som en teokratisk nation, bl.a. vilka straff som måste utmätas för att folket i sin helhet ska ha Gud som sin kung. ”Du ska skaffa ort det onda hos dig” (5 Mos. 13:5).

I och med Messias ankomst och upprättandet av nya förbundet har ceremoniallagarna fått sin uppfyllelse i honom. Hela Hebreerbrevet handlar om detta. Andra hälften av Kolosserbrevet 2 handlar också om detta. Likaså har gamla förbundets teokrati nått sin fullbordan. Nya förbundets gudsfolk, som består av troende från alla stammar och språk, folk och folkslag, är ingen yttre gudsstat inom ett avgränsat geografiskt område. Alla troende är födda på nytt ovanifrån och ”har kommit till Sions berg, den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem” (Hebr. 12:22) utan geografisk förflyttning. De är i världen men inte av världen. ”Mitt rike är inte av den här världen”, säger Kristus (Joh. 18:36).

Den som kräver att vissa av gamla förbundets ceremonial- och civila lagar är bindande också idag, är skyldig att hålla fast vid och tillämpa alla gamla förbundets lagar, också offerlagarna och straffbestämmelserna. Det är viktigt att kunna skilja mellan gamla och nya förbundet och

glädja sig åt friheten i Kristus. ”Det nuvarande Jerusalem lever i slaveri med sina barn. Men det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder... Alltså bröder, är vi inte barn till slavinnan utan till den fria hustrun. Till denna frihet har Kristus gjort oss fria. Stå därför fasta och låt er inte på nytt tvingas in under slavoket” (Gal. 4:25-5:1).

Vad vindrickandet beträffar är det särskilt påbudet i gamla förbundet i samband med offertjånsten. Det är bara missbruket av vin och starka drycker som fördöms. ”Så låter du bröd komma från jorden, och vin som ger glädje åt människans hjärta” (Ps. 104:14f).

SE

TIPS PÅ JULKLAPPAR

till mycket förmånliga priser!

Bibeln i bilder – från skapelsen till urkyrkan. 376 sidor	85 kr
Luthers lilla katekes med förklaringar av David P. Kuske. Ny reviderad upplaga. 384 sidor	175 kr
S. Erlandsson, Den lutherska bekännelsen i Sverige	40 kr
S.W. Becker, Guds dårskap. 191 sidor	100 kr
P.E. Eickmann, Guds väldiga gärningar	75 kr
Ola Österbacka, Hoppets bekännelse	100 kr
Anders Gärdeborn, Intelligent skapelsetro (ny utökad uppl.)	200 kr
Anders Gärdeborn, I begynnelsen. Litet format, 32 sidor. Lämplig för gratisutdelning.	10 kr
S. Erlandsson, Världshistoriens första dagar	50 kr
S. Erlandsson, Guds Ord och bibelkritiken	100 kr
S. Erlandsson, Förutsättningslös bibelforskning?	40 kr

Kan beställas från

BIBLICUMS FÖRLAG

Släntvägen 10, 331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Utblick över samtiden

Kyrkan ska syssla med klimatfrågor!!

Att ändra livsstil är en andlig fråga betonar Svenska kyrkans biskopar i en gemensam debattartikel i *Aftonbladet* den 30 sept. 2013. Det ämne man tar upp är den s.k. klimatutmaningen som enligt biskoparna inte endast är en miljöfråga. Vad som är ”andligt” i denna fråga är inte helt tydligt i artikeln, men genom att Svenska kyrkans ledande kvinnor och män nu uttalar sig får tidningens läsare nöja sig med detta påstående.

Biskoparna anser sig sitta inne med en stor vetenskaplig sanning. Temperaturhöjningen måste hållas under två grader och det sker med hjälp av minskade utsläpp av växthusgaser, säger man. Den kraft som ska starta denna livsstilsförändring är kärleken till nästan. Förändringen av livsstilen ska förutom minskat utsläpp av växthusgaser också i sin tur ge den fattiga delen av världen möjlighet till utveckling. Här får FN:s s.k. klimatpanel hjälp från oväntat håll.

Deklarationen utmynnar i några skarpa direktiv till makthavarna som måste ta modiga beslut i klimatfrågan men med bibehållen bi-ståndsbudget. Svenska kyrkan å sin sida ska bl.a. bidra med att ”upp-rätta en interreligiös och internationell dialog om klimatförändring och verka för social och ekonomisk rättvisa”. Vidare ska man ”uppmuntra till en djupare teologisk reflektion om den moraliska och etiska dimen-sionen av klimatförändringen”. Nu ska man inte bara tala om vädret, nu ska man göra något åt det.

Här går man in i ett stort projekt. Det lär inte bli mycket tid över för det som en gång var Svenska kyrkans uppgift, eller åtminstone det som en gång konstituerade henne – predikan av evangelium. Och att ändra livsstil är egentligen enklare om man inte blandar in andliga storheter.

Kan man sen tänka sig att den teologiska reflektionen börjar med ett bibelstudium? Då kommer man att upptäcka att hela skapelsen är lagd

under förgängelse och har en yttersta gräns. Eller berättelsen om den största av alla klimatförändringar då hela världen lades under vatten. Eller när den stora och verkliga temperaturhöjningen kommer, då inte bara isarna utan allt synligt ska smälta. Den dagen ska hela skapelsen genomgå en total förändring, men nya himlar och en ny jord väntar vi efter hans löfte (2 Petr. 3:8-13). Det känns på något sätt tryggare om klimatfrågan får ligga i Herrens hand än i klimatpanelers, biskopars och politikers.

Sträng tro fick henne att lämna kyrkan

På bokmässan i Göteborg presenterade författaren Christina Stielli sin självbiografiska bok om maktmissbruk inom kyrkan, i detta fall frikyrkan enligt *Dagen* 13/10/04. Christina Stielli lämnade vid tjugotvå års ålder den kyrka hon fostrats i. Sen tog det henne tjugo år innan hon överhuvudtaget orkade gå förbi sin barndoms kyrka. Hennes plågsamma minne består främst i att hon inte förmådde leva upp till alla förväntningar från omgivningen. Först när hon lämnat kyrkan möter hon människor som visar hög tolerans för henne och den hon är. I församlingen upplevde hon ingen tillit utan bara kontroll och rädsla, säger hon.

Numera reser hon omkring och föreläser i skolor och även i kyrkor om sina erfarenheter och ger råd till ungdomar i samma situation. Hennes råd är: ”Stå upp för dig själv. Om du tvivlar på din tro, måste du få veta att det inte är något fel på dig. Var ärlig mot dig själv och lyssna inåt. Förlora inte tid, livet är alldeles för kort för det.”

Christina Stielli kommer livet ut att bära med sig detta trauma. Det finns ingen anledning att tvivla på hennes uppriktighet. Faktum är att det under senare tid kommit flera vittnesbörd i denna riktning. Det gäller inte endast de strängare sekternas medlemmar, som Jehovas Vittnen eller Scientologerna, utan också kyrkor som har sitt ursprung i väckelsen. Även om man gör vad man kan för att tysta dessa röster, finns de i bakgrunden som anklagelser mot samfundet.

Det är ju oerhört allvarligt om själva samfundet blir orsak till att människor förlorar förtroendet för kyrkans budskap genom övergrepp i trossak. Vi har under senare år hört om övergrepp av fysiskt slag inom den romersk-katolska kyrkan och även inom andra samfund. I Stielis fall verkar övergreppet vara en påtvingad andlighet eller en tro som hon inte ärligt kunde bekänna. Alla övergrepp oavsett slag kommer att

lämna människor med näst intill oläkliga sår i själen. Både församlingar och enskilda måste här rannsaka sig och fråga vad som är fel och vad som måste göras.

Kritiken från henne riktas främst mot de krav som gav henne en känsla av otillräcklighet. Hon kände sig värdelös och helt otillräcklig i församlingen. Hon säger: "... jag hade aldrig känt den där tron, som alla andra verkade ha och som jag var avundsjuk på. Jag har känt mig väldigt besviken på mig själv för att jag uppenbarligen inte bad tillräckligt väl och ofta, eftersom jag inte fick bönesvar. Och som jag ropade!"

Stielli är inte ensam med att ha mött en församling där budskapet ersatts med moralism. Man förväntar sig finna Gud i sin egen aktivitet, det som i NT kallas fariseism. I sådana sammanhang blandas lag och evangelium och resultatet blir en känslökall moralism. Hon fick aldrig "känna någon tro", säger hon, inte känna lycka över egen tillräcklighet. Hon kände rent av avundsjuka på dem som nådde upp till kraven, eller varför inte: "*Jag tackar dig att jag inte är som andra...*"? Tänk om någon berättat för henne om den uppfyllda lagen, den förvärvade förlåtelsen, den rättfärdighet som gäller inför Gud! På frågan om hon kan tänka sig att vända tillbaka till kyrkan, svarar hon: "Aldrig i livet!" Moralismen har också en förhårdande verkan och lämnar den skadade själen på den farligaste av alla platser – hos sig själv.

Sänk garden och skippa försvarsläget

Så skriver journalisten Carl-Henrik Jaktlund med anledning av artikeln om Christina Stiellis berättelse om sitt avhopp från kyrkan i *Dagen* 13/10/09. Han är rädd att kyrkorna kommer att gå i försvarsställning och gardera sig mot sådana situationer. Dagen efter publiceringen av hennes berättelse hade han fått många samtal med människor i samma situation. Han säger att risken finns att det i en församlingsmiljö "kan gå snett och bli osunt". Han varnar också för att säga emot och misstänkliggöra människor med tvivel på kyrkan och hennes budskap. Han avslutar med rådet: "Kristen tro är inte att kliva in i ett fängelse, det är att kliva ut i frihet."

Problemet är ju att Christina Stielli aldrig hade fått undervisning om vad kristen tro är. För henne fanns det inget som hette evangelium. Hon hade endast mött moralismens perverterade lag som hon försökte uppfylla. För henne var det ett fängelse och ingenting annat. Att säga till henne att "kristen tro är att kliva ut i frihet" skulle inte bara låta falskt

utan är falskt. Dessutom är inte kristen tro vare sig ett klivande eller ett trängande. Det är att tro på en förvärvad förlåtelse, en fullbordad frälsningsgärning. Det är berättelsen om hur Gud blev människa och befriade de fångna från döden och domen. Den tron finner man vare sig genom intensiv bön eller ansträngning. Den är en gåva av nåd.

Eva Hamberg, präst och professor emerita, lämnar Svenska kyrkan

F.d. prästen och professorn Eva Hamberg lämnar nu Svenska kyrkan i protest mot sekulariseringen av kyrkan. Hon har varit verksam vid universitetet i Lund och forskat kring just sekulariseringsprocessen i Svenska kyrkan och är ledamot i Svenska kyrkans läronämnd, enligt *Världen idag* 13/10/10. Nu lämnar hon både ämbetet och medlemskapet i Svenska kyrkan, besviknen över den utveckling hon sett inom Svenska kyrkan. Hon känner frustration över de svar som ärkebiskopskandidaterna gav vid en offentlig utfrågning. Ingen av dem gav svar på frågan om Jesus gav en bättre bild av Gud än Mohammed.

Besvikelsen över den politiska styrningen av Svenska kyrkan är också stor. Hon säger att det är värre nu än då Svenska kyrkan var en statskyrka. På frågan varför hon inte vill stå kvar och påverka inifrån, svarar hon enligt *Dagen* 13/10/10:

Nu går det inte längre. Jag har haft ett inifrånperspektiv i ett kvarts sekel, och gjort kyrkan medveten om sekulariseringen. Ingen kan säga att jag inte har försökt, men det har ingen som helst effekt.

Hon fortsätter: ”En stor del av prästerna i dagens Svenska kyrka vill ha kyrkan som den nu är.” Och det stora problemet är ”att de inte längre ser Jesus som kyrkans Herre. Man verkar skämmas för Jesus och har förpassat honom ut i marginalen. ... en kyrka utan Jesus i centrum kan inte fortsätta vara en kristen kyrka.” Hon säger vidare att medlemskapet innebär att man ”är medansvarig för den sekularisering som ätit sig in i kyrkan”. Helt i linje med den insikten är det svårt för henne att förstå att inte fler lämnar Svenska kyrkan. Problemet är att det inte endast rör sig om en sekulariseringsprocess. Den är föregången av en annan långt gången process bort från det Ord som skapar andligt liv. Det låter fromt att ”ha Jesus i centrum”, men då man övergett hans ord finns det inget annat kvar än sekulära storheter. Det sanna lärjungaskapet är att vända tillbaka till Guds ord. Och förbli där!

Behöver vi Jesus?

Det frågar Gunnar Andersson i *Kyrka och Folk* 41/13. Då gäller det förstås utfrågningen av ärkebiskopskandidaterna som inte ville svara på frågan om ”Om Jesus ger en sannare bild av Gud än Mohammed”. Andersson konstaterar att svaren som gavs var av diplomatisk natur och kunde vara förstaeliga av det skälet att man som ärkebiskop möter företrädare för islam i vissa sammanhang. Är det inte att ge kandidaterna en rationalistisk avlösning? Det är ju det som är problemet med religionsblandningen: den tystar bekännelsen för att istället ägna sig åt diplomati. Varför inte kalla saker och ting för vad de är? Förnekelse är förnekelse i vilken miljö den än uppträder. Ärkebiskopskandidater är ingalunda något undantag.

Behöver då Svenska kyrkan Jesus? Nej, Jesus är endast en störningskälla som man helst vill vara befriad från. Trots detta menar Andersson att det ”genuint svenskkyrkliga är evangelisk-luthersk nådemedelskristendom”! Varifrån hämtar han det påståendet? I vilket sammanhang gav Svenska kyrkans företrädare ett sådant vittnesbörd offentligt senast? Om de ärkebiskopskandidater som presenterades vid utfrågningen sagt det, hade de då varit aktuella för tjänsten?

Synkretism i Bibeln, i kyrkohistorien och i nutiden

Logos, organ för föreningen Logos i Österbotten, har i senaste numret (2/13) en artikel av Hans Ahlskog med ovanstående rubrik. Artikeln visar på sambandet mellan ett folks avfall från Gud och intresset för människoskapade religioner. Ahlskog visar med en rad exempel från Bibeln och historien hur synkretism (religionsblandning) skadat den kristna kyrkan. När Israels folk kände sig hotat från fiender sökte de hjälp hos andra och större folk med mäktiga arméer istället för att söka hjälp hos sin Gud. När kyrkorna i modern tid hotas av upplösning och marginalisering söker man hjälp i ekumenik och även andra religioner, allt för att få känna styrkan av att vara många. Gud har aldrig gett några löften om ”styrka” i något annat än i Herren. Det är så lätt att glömma att ”en enda man plus Gud utgör alltid majoritet”.

Ahlskog skriver: ”Inför det avfall från biblisk kristendom som sker i vår tid är det lätt hänt för varje kristen att gripas av samma panik som Elias tjänare greps av när fienden hade omringat staden: ’O, min herre, vad ska vi ta oss till?’” Men Elisa förtröstade inte på mänsklig numerär och inte heller David som bad i Ps. 108:13: ”Hjälp oss mot fienden, ty

människors hjälp är förgäves.” Ahlskog avslutar artikeln med bön om att vi må förskonas från den förbannelse som följer när man söker styrkan hos människor istället för hos Herren. ”Så säger HERREN: förbannad är den man som förtröstar på människor och söker sin styrka i det som är kött och vars hjärta vänder sig bort från HERREN” (Jer. 17:5). Hela denna värdefulla artikel finns att läsa på www.logosmappen.net.

Pröva förnuft och känsla för att behålla det goda

Denna överskrift har ledarartikeln i *Kyrka och Folk* 41/13. Utgångspunkten är Paulus’ ord om att pröva allt och behålla det goda. Vad författaren Andreas Stenkar Karlgren tycks ha missat vid den uppmaningen är vad som ska prövas och vad det ska prövas emot. Vad är det som är måttstocken? Inte är det frågan om vare sig förnuft eller känsla. Av Nya testamentet lär vi oss att både förnuft och känsla ska underställas den Heliga Skrift. Det som Svenska kyrkan genomgått de senaste hundra åren är en mardröm enligt artikeln, ”då en enig kyrka trasats sönder av inre strider”. Är det så? Är det en rätt återgivning av historien? Var verkligen Svenska kyrkan en enig kyrka för hundra år sedan? Varifrån kom då alla de så kallade väckelserörelserna?

Emellertid finner nu Karlgren ”två olika kompassriktningar” att följa i detta virrvarr. Den ena är att vilja hitta gemenskap och försoning, den andra att följa den rena läran. Den sistnämnda har dock ett handikapp, nämligen att den också måste säga ”nej” till vissa sammanhang. Det synes som om Karlgren föredrar den första och det av förståeliga skäl, eftersom den tydligen har mer förankring i förnuftet. Däremot blir hans resonemang helt obegripligt då han säger: ”Vi vill kunna säga att vi prövar varje del av *Kristi kropp och behåller det som är gott där*” (kurs. av mig).

Då Nya testamentet talar om kyrkan som Kristi kropp avser det Kristi sanna kyrka, dvs. alla som tror på Kristus, den kyrka som den apostoliska trosbekännelsen kallar ”en helig, allmänlig kyrka, de heligas samfund”. Den kyrkan är i verkligheten endast känd av Herren själv, eftersom tron på Kristus är fördold i hjärtat. I den kyrkan kan varken Karlgren eller någon annan göra någon prövning. Den är ett resultat av den Helige Andes verksamhet. Nu förekommer det ofta att man förväxlar Kristi kropp med en viss kyrkoorganisation, svenska folkkyrkan eller någon frikyrka. Därför kan snart sagt vad som helst accepteras. All sorts verksamhet är ändå ett uttryck för Kristi kropp! Den som riktar

anmärkning mot samfundet splittrar då Kristi kropp. Det döms som kärlekslöshet. Vem vill göra det?

Karlgren fortsätter: "Viljan att formulera en gemensam lära ... handlar om att hitta en gemenskap och endräkt med Gud och med varandra. Att blottlägga trons förnuft så att jag kan jämföra mina egna tankar mot det och av kärlek till kroppens alla lemmar anpassa mig till mina bröder och systrar i Kristus."

Var hittar man den gemenskapen med Gud? Ja, definitivt inte med hjälp av förnuft och känsla. I den lutherska bekännelsen kallar man det för svärmeri. När Paulus i 1 Tess. 5:21 uppmanar församlingen att pröva allt är bakgrunden alldeles tydlig. Man ska lära sig att känna igen det profetiska budskapet mot bakgrund av vad han skrivit till dem. Då gällde det Herrens återkomst och att ingen skulle bedra dem med en kunskap som inte är tillgänglig. Det är bara Herren som vet om tiden för återkomsten. Under livet i väntan på den dagen förmanades de *"att rätt uppskatta dem som arbetar bland er och som är era ledare i Herren och förmanar er. Visa dem den största kärlek för det arbete de utför. Håll frid med varandra. Vi uppmanar er, bröder: tillrättavisa de oordentliga, uppmuntra de missmodiga, ta er an de svaga och ha tålmod med alla"* (1 Tess. 5:12-14).

Det var sina ledare i Herren de skulle uppskatta och visa största kärlek. De oordentliga skulle tillrättavisas med utgångspunkt i ingenting annat än Guds eget ord, allt i enlighet med inledningsorden i brevet där han berömmar dem för att de tog emot ordet trots att det innebar svåra förföljelser. Kristi kropp består inte av "balans mellan förnuft och känsla". Den består av de själar som likt de enfaldiga små barnen upptagits i Guds rike genom tron på den uppståndne Frälsaren som gått i döden för dem och vunnit åt dem evig rättfärdighet (Rom. 4:25).

Alvar Svenson

Litteratur

GIV MIG MIN SON, DITT HJÄRTA

Eskil Franck

Fri tanke, 2013, 180 sidor.

Det är inte innehållet i denna bok som motiverar ett omnämnande, det är främst omständigheterna kring bokens tillkomst. Eskil Franck ställer sig i raden av alla dem från relativt välbärgade hem som i bitterhet över en misslyckad eller utebliven karriär skyller på sitt hem. Likt de flesta i just den genren försöker han vinna läsarens sympati utan att vara särskilt framgångsrik. Det vanliga är att man klagat över för lite eller helt utebliven kärlek. I denna bok är det motsatsen som är problemet. För mycket kärlek och överbeskyddande intill bortskämdhet. Franck är teol.dr. i nytestamentlig exegetik, har varit rektor för Sv. kyrkans pastoralinstitut, är överintendent i *Forum för levande historia* och ledamot i styrelsen för *Karolinska institutet*.

Francks släkt har en prästtradition på 200 år och tidigt kände han kravet att inte bryta den traditionen. Efter sin prästvigning tjänstgjorde han som präst några år för att sedan börja forskarstudier. Han blev rektor för pastoralinstitutet i Uppsala. Han kom på förslag som biskop men tackade nej. Däremot ställde han sig till förfogande för ärkebiskopskandidatur, men då provvalet ställde honom på tredje plats lämnade han in sin avskedsansökan. Det är svårt att frigöra sig från tanken att det just är den uteblivna karriären som ärkebiskop som orsakade avskedsanmälan.

Läsaren måste under alla omständigheter fråga sig: Hur kunde han, med en sådan "kamp" när det gäller teologiska frågor och till synes övertygelse om förfalskad sanning, ändå tänka sig att följa upp med att bli ärkebiskop i Svenska kyrkan? Försöket att skylla på kollegers övertalning kan inte ses som annat än en efterhandskonstruktion. Ett genomgående drag i hela boken är förstås den tragiska verkligheten i den kyrka han tjänat. Man kan nå de högsta ämbetena utan att någon reagerar, ställer frågor eller förmanar när man inte ens delar de elementära frågorna i kristen tro! Kristi uppståndelse, själens odödlighet, verbalinspirationen och treenigheten är bara några av de frågor som det enligt Franck är omöjligt att tro på.

För familjen Franck var traditionen viktigare än budskapet som predikades. Även om hans föräldrar inte kunde dela hans uppfattning i kvinnoprästfrågan eller i frågan om homosexuell livsstil, så uppmanar de honom inte att lämna ämbetet. Denna dystra bok ställer en fråga som läsaren måste fundera över. Är problemet att den gammaldags schartauanism som präglade hemmet endast känner lagens

krav och är helt främmande för evangelium? I all lagreligion förekommer hyckleri. Pojken fostrades i att smyga med sådant som ändå betraktades som synd. Ett exempel på det är att fotbollsspel på söndagen var förbjudet, men på trädgårdens baksida spelade han och mamma på eftermiddagen. Det syntes ju inte från vägen! Men tydligast ändå blir upptäckten att det inte finns ett uns av ånger hos den man som stått framför sin församling och sagt "Så säger Herren" men aldrig menat det, aldrig haft tilltro till orden han läst.

Istället talar han nu om sin frihet och befrielse från kraven. Borde inte hans åhörare som tagit intryck av hans undervisning också få följa honom ut i den underbara friheten? Borde de inte få hjälp att komma ifrån tvånget och hotet de lever under? En av bokens recensenter talar om författarens väg från tro till otro. Det är dock omöjligt att i boken finna ett enda ställe som indikerar någon tro, inte heller något ställe som är evangeliskt. Det hindrar inte att Franck ser sig själv som en "reformator", då han med sin exegetiska kompetens får Bibelkommissionen att ändra översättningen av 1 Kor. 6:9 i Bibel 2000. Det som NT 81 översatt med "homosexualitet" har i Bibel 2000 blivit "män som ligger med andra män" enligt Francks rekommendation. Motiveringen enligt Franck är att Bibeln aldrig haft för avsikt att säga något om homosexualitet.

Ett annat exempel på hur han verkat som reformator inom Svenska kyrkan är då han 1993, inför 400-årsminnet av Uppsala möte, satt i kommittén som sysslade med tolknings- och identitetsfrågor. Det som behandlades var tolkningen av den 400-åriga bekännelsen idag. Francks viktiga bidrag till den utredningen var att man numera i alla texter talar om "den heliga anden", alltså Guds helige Ande som ett feminint väsen.

Det är väl alldeles tydligt att båda dessa företeelser är helt nya för kristenheten. Då är det vilseledande att tala om en reformation, ett ord som betyder precis motsatsen, dvs. en återgång till det ursprungliga. Nu i efterhand måste det vara bekymmersamt för Svenska kyrkan som låtit sig manipuleras av en man som nu bekänner sig som "fri" då han lämnat allt kyrkligt bakom sig. I synnerhet när han som sin "bekännelse" mer eller mindre citerar från humanisternas hemsida. Han hånar apostlarna som tog fel om uppståndelsen och trodde att de skulle leva kvar tills Kristus kom tillbaka. Tron på ett liv efter detta beskrivs som en förmätenhet. Den andliga döden är bara en chimär. Adam och Eva dog inte som Gud hade hotat etc. Karlfeldt förutsåg tydligen denna utveckling då han i sin dikt *Tecknens tid* säger: "... och Antikrist i biskopsskrud går saklost kring och hädar Gud...".

Boken är helt igenom ett tragiskt bevis på den fallna människans "fria fantasier". Den är naturligtvis också ett tragiskt bevis på en människa som av familjeskäl "måste" välja ett yrke, eller tvingas in i en livssituation som han inte är kallad till. Den enda trösten för honom i all besvikelse kan vara att han som statlig utredare nu har chansen att jobba med klimatfrågorna utan att vara ärkebiskop.

JESUS HELT ENKELT

En bild av vem han var, vad han gjorde och hur det förändrar allt

Tom Wright

Libris förlag, Örebro 2013, 320 sidor.

Författaren är professor vid University of St Andrews i Skottland. Han har varit biskop i Durhams stift och bl.a. skrivit två böcker som översatts till svenska, nämligen *Ännu bättre* och *Helt enkelt kristen*. Han lär vara en av Storbritanniens viktigaste kristna förkunnare och en av vår tids främsta Jesusforskare, enligt denna boks omslagstext.

Redan i förordet ställer författaren några frågor som sedan ska besvaras av boken. Själv säger han i inledningen att ”när det gäller Jesus är det enkelt att vara svår och svårt att vara enkel” (sid. 23). Denna tanke förföljer honom och visar sig genom hela boken. Den mest framstående Jesusforskare får problem med att förnuftigt förklara vem Jesus var. Några citat får visa hans resonemang och slutsatser. Han säger att ”Jesus är djupt gåtfull. Också det vi faktiskt vet om honom är gåtfullt” (sid. 29). Från musikalen *Jesus Christ Superstar* hämtar han frågan: ”Tror du att du är den du säger att du är?” Musikalen svarade aldrig på frågan och när Wright försöker är det med påståendet att ”Jesus trodde (detta upprepas den ena gången efter den andra) ... att när han kom till Jerusalem förkroppsligade, inkarnerade, han Israels Guds återvändande till sitt folk i makt och härlighet” (sid. 66).

Begreppet ”Guds rike” fördunklas också då han säger: ”Mycket av vad Jesus gjorde och sa går bara att förstå mot bakgrund av att han trodde att Gud redan nu höll på att bli kung på det sätt som han hade lovat. ... Men samtidigt finns det genom Jesu förkunnelse och verk antydningar om att rikets genombrott beror på framtida händelser som ännu inte ägt rum. Han talar gång på gång om en kommande omstörtning – en katastrof, en dom, fruktansvärda händelser som skulle vända världen upp och ner. ... Och han talar om Människosönens ankomst (Matt. 24:30). Hur kan gudsriket både vara här och på väg att komma samtidigt? Vad försökte Jesus säga?” (sid. 164). När Wright ska svara på sina frågor tar han fram exempel på personer som i historien har framträtt i Israel med anspråk på kungaauktoritet. Svaren kan sammanfattas med frågan: ”I vilken utsträckning hade han samma mål och ambitioner som de andra som gjorde anspråk på att vara kungar före och efter honom? Dessa frågor är otvivelaktigt de frågor som måste ställas, men de är inte lätta att besvara direkt. Som med allt annat Jesus gjorde, omformulerade han de judiska förväntningarna runt sin egen person och inte minst genom sin nytolkning av Israels heliga skrifter. Vad vi kommer att finna är alltså att han liksom några av de andra ’kungliga’ rörelserna trodde både att Guds rike redan var närvarande och att detta rike skulle komma på plats genom en avgörande händelse som ännu inte inträffat” (sid. 171).

För en "Jesusforskare" är det naturligtvis helt avgörande hur han ställer sig till evangeliernas Jesus. Matteus inleder sitt evangelium med orden: "Detta är berättelsen om Jesus Kristus..." Där finns uppgifter om forskningsobjektet. De frågor den moderna musikalerna ställer om Jesus grundar sig på en redan förutfattad mening om vem han är. Den berömda musikalerna från 60-talet var formad av sin revolutionära samtid och ville framställa Jesus som en ny Marx. När hans ord och verk inte passade in i föreställningen, fick man nöja sig med att han gjorde så gott han kunde men misslyckades. Tror man inte att Jesus är den han säger sig vara och vad Skrifterna vittnar om, får man problem. Men det är inte Jesus som är gåtfull utan människors föreställningar om honom. Ängeln sa till Josef: "*Du ska ge honom namnet Jesus ty han ska frälsa sitt folk från deras synder*" (Matt. 1:21).

Han "trodde" inte att han hade en uppgift, han visste vilken uppgift han hade. "*Ty Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det som var förlorat*" (Luk. 19:10). När han förkunnade Guds rike var han tydlig med att tala om att det redan är här. "*Men det skall ni veta att Guds rike är nu här*" (Luk. 10:11). Och i Luk. 4:43: "*Men han sade till dem: Också för de andra städerna måste jag predika evangeliet om Guds rike. Det är därför jag har blivit sänd.*" När Jesus predikade Guds rike visade han till sig själv. Han är den Davids son som var utlovad och vars rike inte hade något slut. Det är ett evigt rike. När han stod inför översteprästen anspelade han på profetian hos Daniel att Människosonen ska komma på himmelens skyar (Matt. 26:64-65; Dan.7:13). Då rev översteprästen sönder sina kläder. Det var inte gåtfullt utan så tydligt att alla förstod precis vad han avsåg.

Wright säger att han försöker ge en bild av vem Jesus var, men han misslyckas. Hans bok ger en bild av en Jesus som inte är evangeliernas utan en Jesus som tror sig vara något som han har svårt att leva upp till. Det behövs inte fler sådana Jesusböcker. Vad vi behöver i den okunnighetens tid vi lever i är böcker om Bibelns Jesus: Messias som är profetians uppfyllelse och som utför den frälsning som gäller alla människor, en frälsning som fullbordades genom hans död och segerrika uppståndelse. När Jesus förlät synder och förklarade människor rättfärdiga inför Gud, var det för att frälsa från evig död och ge ett nytt och evigt liv. När Petrus bekände sin tro på Jesus som Messias Guds Son, fick han veta att han genom tron var salig (Matt. 16:17).

Alvar Svenson

REVISIONSBERÄTTELSE

Till styrelsen i Stiftelsen Biblicum
Org.nr. 829500-7440

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Biblicum för år 2012.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur stiftelsen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i stiftelsens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2012 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen Biblicum för år 2012.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om huruvida jag vid min granskning funnit att någon styrelseledamot handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om förvaltningen har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningskyldig mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande.

Jag har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

LJUNGBY den 9 april 2013

Stefan Roubert
Auktoriserad revisor FAR

Gåvoredovisning

31 juli - 11 nov.

Christian och Johanna Ahlskog 80 EUR, Öyvind Edwardsen 500 NOK, Mats Huselius 300 kr, Ragnhild och Berne Lorefors 500 kr, Anna-Lisa och Ove Bengtsson 150 kr, Kurt Furubrink 500 kr, Anonym 500 kr, Roger Loo 500 kr, Elsie Eriksson 750 kr, Anders Einarsson 500 kr, Luth. Immanuelsförsamlingen 1000 kr, Thomas Wahlgren 2000 kr, Per Ball-din 1000 kr, Turid Welde 1000 NOK till minne av Ulrik Gunnarsson, Turid Welde 1000 NOK till minne av Biblicum 45 år, Eva och Rickard Lindmark 500 kr till minne av Sixten Lindmark.

*Med stor glädje och tacksamhet till Gud har vi tagit emot ert hängivna stöd.
Gud vare tack som uppväcker sådan kärlek till Guds ord och biblisk tro!*

Vädjan om hjälp

• Vi väddar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701

DnB NOR Norge 7877.08.15400

SAMPO Finland 800017-70843747

• Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlagade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro och historiska fakta om Bibeln*.

• Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan

Tel 0372/30857. E-mail: svenson_alvar@yahoo.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo

Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård Tel 51617540.

E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicums hemsida: www.biblicum.se